Zenciler

JEAN GENET

Fransızca'dan Çeviren: Nami Başer

AYRINTI

2. BASIM

JEAN GENET

(D. 19 Aralık 1910 – Ö. 15 Nisan 1986) Paris'te doğdu. Evlilikdışı bir çocuk olduğu için annesi tarafından terk edildi, on yaşına değin bir yetimhanede ve Morvan'da bir çiftçi ailesinin yanında kaldı. On yaşındayken girdiği ıslahevinden 1926'da kaçarak Fransız sömürge birliklerine katıldı. Kısa bir süre sonra oradan da kaçtı ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde hırsızlık, kaçakçılık olaylarına karışarak tam bir serseri gibi yaşadı. İşlediği suçlar yüzünden sık sık hapse girdi. 1948'de Fransa'da hırsızlık yüzünden onuncu kez yargılandı ve ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. Bu arada, 1942'de hapiste yazmış olduğu *Notre-Dame des fleurs* (*Çiçeklerin Meryem Anası*) adlı ilk romanı André Gide, Jean Cocteau ve Jean-Paul Sartre gibi ünlü yazarların dikkatini çekti. Bu yazarların cumhurbaşkanına verdikleri bir dilekçe üzerine bağışlandı.

Romanlarında oldukça şiirsel bir dil kullanan Genet, kendi özyaşamından yola çıkarak, yakından tanıdığı yeraltı dünyasını korkusuzca betimler. Hırsızlar, katiller, kaçakçılar, fahişeler, eşcinsellerle dolu olan bu dünyanın pisliği ve şiddeti, Genet'nin güçlü anlatımıyla şaşırtıcı bir güzellik kazanır. Oyunlarında ise bu özyaşamsal yöntemi bir yana bıraktığı görülür. Oyun kahramanlarının da romanlardaki insanlar gibi toplumdışına itilmiş kimseler olmalarına karşın, onun bu oyunlarda yaşamla ilgili düşüncelerinin özünü dile getirmeye çalıştığı söylenebilir.

Genet bu yapıtlarında yaşamın bir tanımını vermeye çalışır. Ancak ona göre, yaşam yaşanarak kavransa bile, tam anlamıyla açıklanamayacağı için böyle bir tanım olanaksızdır. Her insanın bir kimliği vardır ama insan kendi kimliğini algılayamaz; kendisinin düşsel bir yansısını başka bir insanın gözünde görebilir. Genet'ye göre, insan bu belirsizlikten ve boşluktan kurtulmak için rol yapmaya başlar. Her rol de belli bir işleve verilen bir addan başka bir şey değildir. Böylece eylemlerin yerini işlevler alır, dolayısıyla da gerçek davranışlar törensi davranışlara dönüşür.

Genet'nin, bütün yapıtlarında yerleşik ahlak kurallarına aykırı bir ahlak anlayışının sözcülüğünü ettiği söylenebilir. Özellikle başkalarının insana zorla benimsetmeye kalktıkları yazgıya karşı çıkmakla insanın gerçek kimliğini bulabileceği düşüncesi, onda tutkuyla yinelenen bir inanca dönüşmüştür.

Gerçek bir asi ve anarşist olan Genet, toplumsal disiplin ve siyasi bağlantının her türlüsüne karşı çıktı. Yaşadığı şiddetli ve çoğunlukla da aşağılayıcı nitelikteki erotizm, onu mistik bir alçakgönüllülük kavramına götürdü. Jean-Paul Sartre, *Saint Genet-Comédien et Martyr* (1952; *Aziz Genet-Oyuncu ve Kurban*) adlı yapıtında Genet'nin kendini küçük düşürme ve aşağı görme çabalarını bir azizin çabalarıyla karşılaştırmıştır. Genet'nin yazar olarak adını duyurması bir bakıma, Sartre'ın bu uzun incelemesine dayanır. Sartre bu eleştirel incelemede Genet'yi varoluşçu açıdan ele alarak onun toplumun yerleşik değerlerine karşı çıkışını yalnız ahlak çöküntüsünün değil, aynı zamanda insanlığın durumuyla ilgili öfkesinin bir yansıması olduğunu ileri sürdü.

BAŞLICA YAPITLARI: Roman: *Notre-Dame-des fleurs*, 1944, (*Çiçeklerin Meryem Anası*, Çev. Yaşar Avunç, Ayrıntı Yay., 2000); *Miracle de la rose*, 1946, (*Gülün Mucizesi*, Çev. Hamdi Tuncer, Ayrıntı Yay., 1999); *Pompes funèbres*, 1947, (*Cenaze Töreni*); *Querelle de Brest*, 1947, (*Denizci*, Çev. Hamdi Tuncer, Ayrıntı Yay., 2004); *Journal du voleur*, 1948, (*Hırsızın Günlüğü*, Çev. Yaşar Avunç, Ayrıntı Yayınları, 2012); *Un captif amoureux*, 1986, (*Sevdalı Tutsak*, Çev. Yaşar Avunç, Ayrıntı Yay., 2005. Oyun: *Haute surveillance*, 1947, (*Sıkıgözetim*, Çev. Yıldırım Türker, Ayrıntı Yay, 2007); *Les bonnes*, 1947 (*Hizmetçiler*, Çev. Salâh Birsel, Nisan Yay., 1990); *Le balcon*, 1956, (*Balkon*, Çev. Başar Sabuncu, Ayrıntı Yay., 2014); *Les nègres*, 1958, (*Zenciler*, Çev. Nami Başer, Ayrıntı Yay., 2014); *Les paravaents*, 1961, (*Paravanlar*, Çev. Sosi Dolanoğlu, Remzi Yay., 1990); Düzyazılarından yapılmış bir seçki: *Açık Düşman*, (Çev. Sosi Dolanoğlu, Metis Yay., 1994) ve ayrıca *Giacometti'nin Atölyesi* (*L'Atelier d'Alberto Giacometti*, Çev. Hür Yümer, Metis Yay., 1990).

Ayrıntı: 283
Edebiyat dizisi: 97

Zenciler
Jean Genet

Kitabın Özgün Adı
Les Nègres

Fransızca'dan Çeviren
Nami Başer

Yayıma Hazırlayan
Necmettin Sevil

Düzelti
Ayten Koçal

Éditions Gallimard/1994,
basımından çevrilmiştir.

© Éditions Gallimard

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir

Kapak İllüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No: 244 Topkapı/İst.
Tel.: (0212) 612 31 85
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım *2000*
İkinci Basım *2014*

Baskı Adedi *2000*

ISBN 978-975-539-296-7
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım Tic. San. ve Ltd. Şti.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Jean Genet

Zenciler

AYRINTI

André Acquart'ın dekorları
ve kostümleriyle Roger Blin'in
sahneye koyduğu, Griots topluluğunca
oynanan *Zenciler*,
ilk kez 28 Ekim 1959'da Paris'te
Lutèce Tiyatrosu'nda sergilendi.

"Zenciler"i Oynamak İçin

Blin'in başarısı öyle kusursuzdu ki aynı şeyleri gerçekleştirmeye çalışmak onun düzeyinin altında kalmayı kabul etmek demektir. Sahneye koyuşu bir tutarlılık ve cesaret örneği olabilir ancak. Blin taklit edilemez.

Uf-Acıdı! Ne Köy Olur Ne Kasaba'nın makyajını özenle yapmalıdır. Yüzüne vahşi bir hava vermeyi başarabilmek için siyah, sarı, kırmızı ve beyaz boyalar kullanılabilir. Oyuncu, renkleri uygularken, bir ressamın tuvali karşısında yaptığı gibi arada bir geri çekilerek uzaktan bakar. Öteki zenciler müze ziyaretçileri gibi başları eğik, durumu beğeniyle onaylarlar. Ne

Köy Olur Ne Kasaba; "Giriyorum..." tiradına başladığında, Kellerkeli kâh birine kâh diğerine söz vererek bir orkestra şefinin hareketlerini yapar. Ne Köy Olur Ne Kasaba; "Yürüyün! Bu akşam krallığın en güzel yürüyüşüne sahip olacaksınız..." tiradına başladığında salonun avizeleri de dahil olmak üzere bütün ışıkları yakılmalı, seyirciler bir ışık selinde yüzmelidir. Yargıç; "Ne seçiyorsunuz?" dediğinde, ışık normal yoğunluğuna döndürülecektir.

Tam o sırada, Ne Köy Olur Ne Kasaba sesini yükselterek hatta gırtlağı patlayacak şekilde avaz avaz bağırmak zorunda kalır; bir an ışıkların dalgalanmasıyla başka taraflara kayan dikkati yeniden üzerine çekmek için daha belirgin hareketler yapması gerekir.

Eğer oyun açık havada oynanacaksa, Mahkeme Heyeti'nin, bol yapraklı, iri bir ağacın yatay (sonradan eklenmiş) dalı üstüne yerleşmesi fena olmaz. Eğer heyet zencilerin arasından (Afrika'dan) gelirse o zaman başka bir ağacın (sağda) dalları içinden ortaya çıkabilir ve sarmaşıklarla esnek dallar aracılığıyla yere inebilir.

Konuşmaların hangi tonda söyleneceğine gelince; tragedya oyuncuları, özellikle Fransız kadın tragedya oyuncuları örnek alınmalı, dahası buna biraz yetenek katılmalıdır.

Lutèce Tiyatrosu'nda (Blin'in sahnelediği) gösterimlerde çekilen fotoğraflar olmaksızın hiçbir basım yapılmayacağından, amaçladığımız havaya yaklaşmak daha kolay olacak. Grotesk ağır basmalı, bununla beraber şarkılar ve iki mönüe incelikle oynanmalıdır.

Piyesin sonlarına doğru Ne Köy Olur Ne Kasaba ile Fazilet, o bayram havasıyla canlandırdıkları sahte rolü bırakıp birbirlerini gerçekten seven iki insan olmalıdır.

Bu kitabın başına tasarladığım dekorları aynen koyuyorum; ama André Acquart'ın gerçekleştirdiği dekorlarla karşılaştırılınca, onunkilerden yola çıkmak gerekliliği anlaşılacaktır. Kostümler için de aynı durum söz konusudur.

Roger Blin oyunu şöyle bitiriyordu: Fazilet ile Ne Köy Olur Ne Kasaba son repliklerini söyler söylemez bütün oyuncular sahneye girer ve bir Afrika ritminde dans etmeye koyulurlar. Aziz-Nazarlık-Şehri bunu fırsat bilerek kulise geçer. Birden, Afrika müziğinin yerini Mozart'ın mönüesinin ilk ölçüleri alır. Ancak o zaman Aziz-Nazarlık-Şehri sahnenin gerisinde belirir: Kolunun ucunda, çiçeklerle kaplı beyaz katafalkı taşımaktadır, seyircilere küstahça bir bakış atarak ilerler, oyuncuların, geçebilmesi için oluşturdukları ikili çiti geçer, katafalkı oyunun başında bulunması gereken yere bırakır, sonra, müzik kesilmediği için, herkes Mozart'ın mönüesiyle dans etmeye koyulur. Perde iner. Piyesin böyle bitmesi benim de hoşuma gider.

Abdullah için

BİR AKŞAM, BİR OYUNCU BENDEN ZENCİLERİN OYNAYACAĞI BİR OYUN YAZMAMI İSTEDİ. İYİ YA, BİR ZENCİ NEDİR DİYE DÜŞÜNDÜM. HER ŞEYDEN ÖNCE RENGİ NASILDIR?

J.G.

Bir beyaz tarafından yazılan bu oyun, beyaz bir topluluğa oynanmalıdır. Olur da bir akşam zencilerin oluşturduğu bir seyirci topluluğu önünde oynanırsa, her temsile -erkek ya da kadın- bir beyaz davet edilmelidir. Gösteriyi düzenleyen bu davetliyi şatafatla karşılamalı, törene uygun giydirip, tercihen en öndeki koltukların ortasındaki yerine götürmelidir. Oyun, onun için oynanacaktır. Oyun sırasında, bir projektör bu sembolik beyazı sürekli aydınlatmalıdır.

Hiçbir beyaz bu temsili izlemeyi kabul etmezse, o zaman oyuna gelirken girişte, zenci seyircilere beyaz maskeler dağıtılsın. Zenciler maske kabul etmezse o zaman manken kullanılsın.

J.G.

OYUNCULAR

*

Aziz-Nazarlık-Şehri
Ne Köy Olur Ne Kasaba
Kellerkeli
Yuf
Fazilet
Uf-Acıdı
Saadet
Kar
Kraliçe
Yargıç
Uşak
Misyoner
Vali

Perde çekilir. Kalkmaz: çekilir.

DEKOR

Siyah kadifeden perdeler. Sağda solda, ayrı yanlara açılan birkaç sahanlıklı basamak. İçlerinden biri, sağda en dipteki, daha yüksektir. Daha çok bir galeriye benzeyen, yüksek kısımlara kadar giden bir başkası sahneyi çevrelemektedir. MAHKEME HEYETİ *oradan çıkacaktır. Yeşil bir paravan daha üst bir sahanlıkta, yukarıda anlatılandan çok daha az bir yükseklikte bulunur. Sahnenin ortasında, doğrudan doğruya yerde, beyaz bir örtüyle kapanmış bir katafalk vardır. Katafalkın üstü demet demet çiçek doludur: süsen çiçekleri, güller, glayöller, dana ayakları. Katafalkın dibinde, boyacı sandığı. Işık, çok güçlü bir neon ışığı olacaktır.*

Perde çekildiğinde dört fraklı zenci –zencilerden biri, Aziz-Nazarlık-Şehri yalınayaktır, yün kazak giymektedir– akşam giysileriyle donanmış dört zenci kadınla, Mozart müziği eşliğinde, şarkının havasını mırıldanıp, ıslık çalarak, dans etmektedir. Frak ve bayların beyaz kravatı, sarı ayakkabılarla tamamlanmakta, hanımların giydikleri –pul pul akşam giysileri– epey zevksizlik, sahte kibarlık kokmaktadır. Dans edip, ıslık çalarken mintanlarından, üstlerinden, başlarından çiçekler kopartıp, katafalkın üstüne koyarlar. Aniden, soldaki üst sahanlıktan Mahkeme Heyeti girer.

KİŞİLER

MAHKEME HEYETİ: *Her oyuncu, maskesi beyaz bir yüz olan bir zencidir. Maske öyle yerleştirilmiştir ki çevresinde siyah bir şerit, hatta kıvırcık saçlar görünmektedir.*

KRALİÇE: *Hüzünlü, beyaz maskesi vardır. Kenarları sarkık ağız. Başında kraliyet tacı. Elinde krallık asası. Etek kuyruklu mantosu gelincik kürklü. Şahane giysili. Sağında...*

UŞAĞI: *Çelimsiz, yapmacıktır; uşaklara özgü çizgili yeleği, kolunda bir havlusu vardır. Sanki bir atkıymış gibi onunla oynar. Haşmetli'nin gözlerini de onunla siler.*

VALİ: *Haşmetli bir üniforması, bir dürbünü ya da denizcilerin tek gözlü dürbünü vardır.*

YARGIÇ: *Siyah, kırmızı giysisiyle kraliçenin solunda yer alır.*

MİSYONER: *Beyaz giysilidir. Yüzükleri, göğsünde haçı vardır. Yargıcın solunda bulunur.*

Mahkeme Heyeti ayakta ve tek sıra halinde dans eden zencileri ilgi ile izler gibi dururken zenciler birden durup, dansı keserler. Sahnenin önüne yaklaşarak, bir çeyrek çember çizerek döner, önce heyeti, sonra seyircileri, bir tören havasıyla selamlarlar. İçlerinden biri ayrılıp, kâh seyircilere, kâh heyete hitap eder.

KELLERKELİ: Bayanlar, Baylar... *(Mahkeme Heyeti çok düzenli bir havayla ama aşırı yüksek sesle güler. Rahat bir gülüş değildir bu. Kellerkeli'nin çevresindeki zenciler daha da yüksek perdeden ama aynı tarzda bir gülüşle karşılık verince, heyetin keyfi kaçar, susar.)*... Benim adım Kellerkeli Absalon Wellington. *(Selam verir, sonra arkadaşlarının önüne geçerek,*

onları sırayla tanıtmaya başlar)... İşte Beyefendi Hüdaverdi Kasabası *(Eğilir:)*... Hanımefendi Adelaide Uf-Acıdı. Beyefendi Maalesef Edgar Aziz-Nazarlık-Şehri. *(Eğilir)*... Hanımefendi Ulu Kar *(Ulu Kar dimdik kalır)* ...Hadi... hadi, hanımefendi *(kızmış ve gök gürler gibi bağırarak)*... Selamlasanıza! *(Ulu Kar oralı olmaz)*... Hatırım için selamlayın bayan. *(Çok zor durumda kalmış, yumuşamış.)* Hatırım için selamlayın bayan, oyun icabı *(Kar eğilir:)*... Bayan Saadet Afbuyurun-Baldırıçıplak *(Eğilir)*... ve Bayan Diop, Etiennette-Fazilet –Gizli– Gül. Görüyorsunuz, bayanlar, baylar. Sizin nasıl leylak ve gülleriniz varsa bizim de süslenmek için kapkara, pasparlak farlarımız var. Biz de onları sürüneceğiz. Bay Hüdaverdi Kasabası dumandan, isten karaları toplar, Bayan Saadet Afbuyurun-Baldırıçıplak tükürüklerimizde onları sulandırır. Bu bayanlar yardım eder. Hoşunuza gitsin diye kendimizi cicileştiriyoruz. Siz beyazsınız. Hem de seyircisiniz. Bu akşam biz sizin için oynayacağız.

KRALİÇE, *konuşanı keserek:* Piskopos! Yargısız infazcı piskopos!

MİSYONER, *yer değiştirmeden ama kraliçeye doğru eğilerek:* Tanrı yardımcısı olsun!

KRALİÇE: Kadını öldürecekler mi?

Aşağıdaki zenciler başlangıçtaki gibi düzenli, yüksek perdeden kahkalar atar. Kellerkeli onları susturur.

KELLERKELİ: Susun. Özlemlerinden başka bir şeyleri kalmamış, bırakın bari onun tadını çıkarsınlar.

KAR: Beyefendi, onların kederleri bile göstermelik...

UŞAK, *çevresine bakarak*: Sandalyem nerede?

MİSYONER, *aynı oyun:* Hani benimkisi? Kim almış?

UŞAK, *misyonere, tersleyerek:* Benim sandalyem de kaybolmasaydı, beni suçlardınız. Bak, tam oturma sırası bana gelmişti, sandalyem siktirdi gitti. Şimdi de oyunu ayakta izlemek zorunda kaldım. Canım sıkılmazsa, sabrım tükenmezse herhalde oyunu sonuna kadar izleriz.

KRALİÇE, *hep aynı bitkin havayla:* Bir daha soruyorum. Kadını öldürecekler mi?

MİSYONER, *çok endişeli:* Şey, hanımefendi... *(Bir anlık sessizlik.)* Kadın ölmüş!

UŞAK: Haşmetmeâbınıza söyleyecek başka bir şey bulamadınız mı? *(Kendi kendine gibi:)* Bu dünyayı kurtarmak için astıracaksın birkaçını!

MİSYONER: Sabahtan beri o bahtsız kadıncağız için dua ediyorum. Toprağı bol olsun.

KRALİÇE, *açıklama yapması için Kar'a seslenerek:* Bize kala kala hüzün kalmış, o da göstermelikmiş, öyle mi hammefendi, doğru mu?

KELLERKELİ: Hem daha sizi güzelleştirmeyi bitirmedik. Bu akşam da sizin acınızı deşmeye geldik.

VALİ, *yumruğunu göstererek, aşağı iniyormuş gibi yaparak:* Ben de bıraktım sanki!

UŞAK, *onu tutarak:* Nereye gidiyordunuz öyle?

VALİ, *savaşmaya kararlı:* Bir zenci kaşınmış da onun defterini dürmeye!

Aşağıdaki bütün zenciler, hep birden omuz silker.

KELLERKELİ: Susun. *(Seyircilere:)* Bu akşam sizlere oynayacağız. Ama, bizim acıklı oyunumuzun, daha şimdiden başlamış olan bu dramın kıymetli hayatlarınıza girerek sizi altüst etmemesi gerek; siz koltuklarınızda bu oyunu rahat rahat izleyeceksiniz, endişelenmeyin, bunu sağlamak için sizin bize öğrettiğiniz bir şeye başvuracağız, yani kibarlığımızı takınarak aramızda hiçbir iletişim olmaması için uğraşacağız. Aramızda en başından beri mesafe var, bu köklü mesafeyi yapmacık törenlerimizle, abartılarımızla, küstahlığımızla çoğaltacağız. Çünkü, unutmayan ki, biz eşek başı değiliz, oyuncuyuz. Söyleyeceklerim şimdi bitti, her şey burada *(Aşırı bir öfkeyle ayağını yere vurur, tepinir, at gibi kişner)* –burada! Bu narin aşağılama dünyasında geçecek. Olur da bazı şeyleri halledersek, koskoca Afrika Kıtası kökünden sökülüp gitsin, okyanuslar dibine batsın, göklere uçsun...

Bir süredir cebinden bir kâğıt çıkarmış olan Vali, alçak sesle okumaktadır.

KRALİÇE: Göklere mi uçsun? Bir tür benzetme mi bu?

VALİ, *gitgide yükselen bir sesle okuyarak:* "...Mızraklarınızla kahpece delik deşik edilip düştüğümüzde, açın gözlerinizi ve miracımı görün. *(Gökgürültüsünü andırır bir sesle:)* Cesedim yerlerdeyken, ruhum ve bedenim havalara yükselecek."

UŞAK, *omuz silkerek:* Yahu şu rolünüzü kuliste ezberleyemediniz mi? Şu son cümleyi, bir şey öne sürer gibi okumanın ne anlamı vardı?

VALİ, *uşağa dönerek:* Ben ne yaptığımı biliyorum. *(Tekrar okumaya başlar.)* "Beni gördüğünüzde öyle korkacaksınız ki, anında öleceksiniz. Önce solacaksınız, sonra düşeceksiniz ve en sonunda ölmüş olacaksınız..." *(Sonra katladığı kâğıdı göstere göstere, cebine koyar.)* Bu makale onlara bizim de bildiğimizi göstermek içindi. Biz, burada, kendi cenazemize geldiğimizin farkındayız. Onlar, bizi zorladıklarını zannediyorlar, ama, biz, kendi içimizden gelen nezaketle ölüme gideceğiz. İntiharımız...

KRALİÇE, *yelpazesiyle valiye dokunarak:* ...Hazırlıklar başladı bile. Bırakınız da konuşsun şu zencicik. Zavallının ağzını görmüyorsunuz ne biçim açılmış, esniyor o biçim ve sürüsüne bereket bir yığın sinek ağzından kaçıyor... *(Eğilerek daha iyi bakar.)* Yo yo ağzına dalıyor. *(Kellerkeli'ne:)* Devam et.

KELLERKELİ, *kraliçeyi selamladıktan sonra:* ...Okyanusların dibine batsın, göklere uçsun, *(Mahkeme Heyeti sanki üstüne bir kuş geliyormuş gibi yüzünü korur)*... ne olursa olsun gitsin! *(Bir an sessizlik.)* Bu sahneden ayrılır ayrılmaz biz de sizlerden biri olup, yaşadıklarınıza karışırız: Ben aşçıyım, hanımefendi çamaşırcı, beyefendi tıp öğrencisi, öbür beyse Aziz-Clotilde'de papaz yardımcısı, hanımefendi... Neyse boş verin şimdi. Bu akşam sadece sizi eğlendirmeyi düşüneceğiz: Bu yüzden beyaz bir kadın öldürdük. Nah işte şurda. *(Katafalkı gösterir. Mahkeme Heyeti çok yapmacıklı bir hareketle gözyaşını siler, uzun bir hıçkırık duyulur; zenciler yüksek perdeden ve mükem-*

mel bir düzenle karşılık verir.) Sadece biz becerebilirdik böyle bir cinayeti, olabilecek en vahşi şekilde öldürdük. Şimdi de dinleyin. Dinleyin... *(Geriye bir adım atar.)*... dinleyin... ha az kalsın unutuyordum, hırsızlara da bir sözüm var. Hırsızlar, sizin dilinizi sizden çalmaya çalıştık. Yalancılar, size saydığım isimlerin hepsi yanlış. Dinleyin...

Geri çekilir ama öbür oyuncular artık onu dinlememektedir. Gösterişli, altmışlık Bayan Saadet, kocaman bir zencidir, sağdaki son basamağa kadar çıkar, heyete karşı bir koltuğa oturur.

UF-ACIDI: Çiçekler! Dokunmayın çiçeklere!

KAR, *mintanına takmak için bir süsen çiçeği alır:* Çiçekler size mi ait yoksa öldürülen kadına mı?

UF-ACIDI: Onlar oyun için. Sizin çiçeklerle donatılmanıza gerek yok. Yerine koyun süsen çiçeğini. Ya da gül mü yoksa? Yoksa lale mi?

KELLERKELİ: Uf-Acıdı haklı. Daha güzel olmak istiyorsanız boya var.

KAR: Tamam. Ama gene de...

Isırdıktan sonra çiçeği tükürür.

KELLERKELİ: Bu kadar vahşete gerek yok, Kar. Üstüne üstlük pisletiyorsun burayı.

Kar, çiçeği toplar ve yer. Kellerkeli Kar'ın arkasından koşar. Kar katafalkın arkasına saklanır. Ne Köy Olur Ne Kasaba onu orada kıstırır, Kellerkeli'ne geri getirir, Kellerkeli ona öğüt vermeye soyunur.

KAR, *Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:* Şimdiden polis olmuşsun sen!

KELLERKELİ, *Kar'a:* Senin o şımarık çocuk hallerinin törenlerimizde yeri yok. *(Bütün diğer zenciler kıpırdamadan dinlerken, o Aziz-Nazarlık-Şehri'ne döner.)* Siz de beyefendi, size gelince, siz de fazlalıksınız burada. Her şey burada gizli kalacağına göre, size de siktirip gitmek düşer. Hadi hadi, gidin haber verin onlara. Söyleyin onlara, biz başladık bile. Onlar kendi işlerini yapsınlar, biz de kendimizinkini yapalım. Her zaman nasıl yapıyorsak, öyle yapacağız. Umarım.

Aziz-Nazarlık-Şehri eğilip, sağdan çıkmaya çalışırken Köy müdahale eder.

KÖY: Oradan değil salak. Size gelmemeniz söylenmişti, ama siz her şeyi berbat ettiniz.

AZİZ-NAZARLIK ŞEHRİ: Sa(lak)...

KELLERKELİ, *keserek*: Daha sonra. Şimdi çıkın.

Aziz-Nazarlık-Şehri soldan çıkar.

KAR, *süseni tükürerek*: Herkes hıncını her zaman benden çıkarıyor.

UF-ACIDI: Siz kendiniz aranıyorsunuz. Huysuzsunuz, kızgınsınız, keyifsizsiniz, ne zaman aransanız yoksunuz, buna hakkınız yok.

KAR: Bu maceraya apayrı bir bakışım var benim, zira ben olmasam...

KELLERKELİ: Sizde diğerlerinden bir apayrılık göremiyorum.

KAR: Apayrı tabii. Huysuzluğum da apayrı, kızgınlığım da, keyifsizliğim de, ne zaman arasanız bulamayışınız da apayrı. İşte bu apayrılığım da, sizin işinize geldi. Ben sizi kıskanmasaydım Beyefendi Ne Köy Olur Ne Kasaba...

NE KÖY OLUR NE KASABA, *sözünü keserek*: Zamanı gelince söylersiniz, öğrenirler. Yeteri kadar tekrarladınız. Ölümünden çok önce *(Parmağıyla katafalkı gösterir.)* kadına karşı korkunç bir kin besliyormuşsunuz. Ama, ölümü sadece hayatını kaybetmesi anlamına gelmiyordu artık. Hepimiz bu ölümü şefkatle besledik; ama ne yazık ki aşk yoktu içimizde.

Mahkeme Heyeti uzun uzun hıçkırır.

KAR: Öyle mi? O zaman, bu akşam hepinize şunu söyleyeceğim: Öyle uzun zaman içim yandı, öyle sönmez bir kin vardı ki içimde, bittim tükendim, kül oldum.

YUF: Ne yani, bizim canımız yok muydu? Biz ne olduk?

KAR: Aynı şey değil baylar. Sizin ona karşı duyduğunuz kinde birazcık arzu da vardı, yani aşk da vardı. Ama ben, bu kadınlar *(Öbür kadınları gösterir.)*, biz zenci kadınlar, bizim

sadece kızgınlıklarımız, kudurmuşluklarımız vardı. O kadın öldürüldüğünde, hiç çekinmedik, korkmadık, oralı bile olmadık. Bambaralı yaşlı karıların iş görmeyen kuru memeleri vardır ya, biz de onlar gibi hareketsiz, tepkisizdik.

Kraliçe gülmekten katılır. Misyoner susması için ona işaret eder. Kraliçe mendilini ağzına koyarak, yavaş yavaş sakinleşir.

KELLERKELİ, *sert:* Kara renk yas rengidir. Karayı arayın, bulun, hak ettiğiniz de budur. Kazanmamız gereken odur.

KAR, *kendinden geçmiş:* Benim rengim karaymış ha! Zaten siz ben değil misiniz? Peki siz, kadına gideceğim diye nereye gidiyordunuz bakalım?

Katafalkı gösterir.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Gülünç şüphelerinize gene başladınız. O kadın beni nasıl aşağılardı, teker teker ayrıntılarını mı öğrenmek istiyorsunuz? Söyleyin, bunu mu öğrenmek istiyorsunuz?

HERKES, *dehşet dolu bir çığlıkla:* Evet, bunu istiyoruz.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Hey zenciler, fazla kafa ütülediniz. *(Derin bir soluk alır.)* Bu akşam yeni bir şey olacak.

KELLERKELİ: Törende tek bir noktayı bile değiştirmemelisiniz. Ama olur da beklenmedik bir ayrıntı yakalarsanız, törenin orasıyla burasıyla oynayabilir, daha da parlak hale getirebilirsiniz.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ne olursa olsun, sizin içinizi bayıltabilirim ve siz hâlâ cinayet ne zaman olacak diye bekler durursunuz.

KELLERKELİ: Sadece bana ve binbir zahmetle hazırladığımız metne uymalısınız.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *alaycı:* Anlatırken de, oynarken de istediğim hızla hareket edebilirim herhalde. Yavaş hareket edebilir miyim? Ah vahlarımı çoğaltıp uzatayım mı?

KRALİÇE, *eğlenerek:* Ne hoş çocuk! Devam edin, devam edin, delikanlı!

YARGIÇ: Herhalde Haşmetlimiz kendilerinde değiller.

UŞAK: Benim de hoşuma gitmiyor değil. *(Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:)* Ah vahlarınızı çoğaltınız ve uzatmız, cici zencicik!

VALİ, *Uşak'a*: Yeter! Kauçuklardan haber verin siz.

UŞAK, *sakınımla ve bir solukta*: Heveas 4500.

VALİ: Altından ne haber?

Mahkeme Heyeti yüzünü buruşturur.

UŞAK: Doğu Ubangi 1850. Aziz-İlyas-Tanrısı-Vat 1050. Maküpya 2002. M'Zaita 20.008.

Bütün heyettekiler ellerini oğuşturur.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *devam eder*: ...Ah vahlarımı çoğaltıp uzatmak tüm cümlenin ortasında durup dinlenmek ha? Zaten ben yorulmuşum yorulacağım kadar. Siz daha buraya gelmeden önce, unutmayın ki, biz bir cinayet işledik. Her oyunda da taze bir ceset istediğinizden, yorgunluktan yürüyecek halim kalmadı.

KRALİÇE, *bağırarak*: Aman ah!

YARGIÇ, *acımasız*: Ben size demiştim.

UŞAK, *aşırı yapmacıklı*: Hemen yargılanmasınlar canım, önce dinleyelim onları. Onların öyle bir içlerinden geldiği gibi hareket etme tarzları vardır ki tadına doyum olmaz, güzellikleri ne tuhaf bir güzelliktir, et ağırlıkları daha da okkalı...

VALİ: Susun ulan artık, yabancı bir kadın bulayım derken kafayı yemişsin, siktiğimin çocuğu.

YUF, *Kellerkeli'ne*: Aslında aynı ölüyü birçok kez kullanabilirdik. Önemli olan bizim aramızda olması.

KELLERKELİ: Eee, kokuyu ne yapacağız papaz beyefendi?

UF-ACIDI, *Kellerkeli'ne*: Şimdi de kokudan korkuyorsunuz öyle mi. O benim Afrika toprağımdan yükselen kokudur. Bana Uf-Acıdı derler, hırçın dalgalar üzerinde her türlü taka tukayı yüzdürebilirim! Bir leş kokusu alsın beni! Uzaklara götürsün! *(Mahkeme Heyeti'ne:)* Sen, solgun ve kokusuz ırk, sende ne hayvan kokusu ne de bataklıklarımızdan yükselen iğrenç koku var.

KELLERKELİ, *Uf-Acıdı'ya*: Bırakınız Fazilet konuşsun.

FAZİLET, *bilgelikle*: Yine de tedbiri elden bırakmayalım. Tehlike her geçen gün büyüyor. Sadece şu bizim Kasaba için değil, herhangi bir avcı için de.

KAR: Daha iyi ya biz de Yüksek Mahkeme'ye gider ve deliliklerimizi onlara adarız, zaten bu akşam onlara oynuyoruz.

KELLERKELİ: Yeter. *(Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya)* Söyle bakalım, Ne Köy olur Ne Kasaba Efendi, gene hiçbir sorun çıkmadı, her şey yolunda gitti, değil mi? Bu sefer nereden buldunuz kadını?

KÖY: Geldiğimde söylemiştim ya. Bay Herıld Maceras ve ben, akşam yemeğinden hemen sonra, rıhtımları dolaşıyorduk. Hava oldukça güzeldi. Köprüye gelmeden hemen önce, paçavralar üstünde, çömelmiş –ya da uzanmış– yaşlı bir dilenci vardı. Ama size daha önce her şeyi anlattım ya.

UF-ACIDI: Dua etsin o dilenci kadın. Şahane bir cenaze töreni düzenlenecek kendisi için.

KELLERKELİ, *Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya*: Söyleyin, bağırıp çağırdı mı?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Yok canım, vakti bile olmadı. Bay Herıld Maceras ve ben dosdoğru yanına yaklaştık. Deliksiz uyuyordu. Şöyle bir kendine gelir gibi oldu. Karanlıkta...

UF-ACIDI ve KAR, *gülerek*: Karanlıkta mı? Oh!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Karanlıkta bizi zaten polis zannetmiştir. Rıhtımlara atılan diğer kadınlar gibi ondan da berbat bir şarap kokusu yayılıyordu. Şöyle dedi: "Ben kötü bir şey yapmadım..."

KELLERKELİ: Eee sonra?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Her zaman olduğu gibi. Ben eğildim, Bay Herıld Maceras kadının ellerini tutarken ben de kadını boğdum. Biraz sertleşti. Sonra, bir şey oldu, ne derler... Spazm mı ne geçirdi, o kadar. Yaşlı kadının ağzından, şarap kokusundan, çişinden, pisliğinden biraz iğrendim: Bay Herıld Maceras da az kalsın kusacaktı. Bereket versin hemencecik

kendine geldi. Kadillağımıza kadar onu taşıdık ve sandık içerisinde buraya kadar getirdik.

Kısa bir sessizlik.

KAR: Ama bizimkilerine benzemeyen bir pis koku...

Ne Köy Olur Ne Kasaba cebinden bir sigara çıkarır.

UF-ACI DI: Haklısınız, bir sigara tüttürelim.

Zenciler tereddütlü görünür.

KELLERKELİ: Bir sigara. Oh kebap. Tüttürelim bakalım.

Bütün zenciler ceplerinden bir sigara çıkarır, birbirlerini tören havasıyla selamlayarak, ateşi elden ele geçirirler; sonra çember oluşturarak dumanı katafalk çevresine üflerler. Ağızları kapalı, ağdalı bir şarkıyı mırıldanırlar. Şarkı şöyle başlamaktadır:... Ne severdim ak koyunlarımı...

Şarkı sırasında Heyet heyecanlanır.

VALİ, *Uşak'a:* İşte şimdi kadını tüttürüyorlar. Arı kovanı oldu burası, eşşek arısı yuvası, bit kaynayan tahta yatak, in, başkaldıranların takıldıkları Yer... Ölümüz! Ölümüzü pişirecekler ve yiyecekler. Aman biri hemen kibritleri onların elinden alsın.

Bütün Heyet Kraliçe önünde diz çöker, Uşak Kraliçe'nin gözlerini bir bezle siler.

MİSYONER: Dua edelim hanımefendi. *(Diğerlerine:)* Hepimiz bu ulu keder karşısında diz çökelim.

KRALİÇE: Ahaaha!

MİSYONER: Güvenin Haşmetlim. Tanrı beyazdır.

UŞAK: Kendinizden pek emin görünüyorsunuz.

MİSYONER: Tanrı beyaz olmasaydı, Yunan Muzicesi nasıl ortaya çıkardı? Seni genç şırfıntı. Tanrı iki bin yıldır beyazdır, beyaz bir örtü ile yemek yemektedir, beyaz bir havluya beyaz ağzını silmektedir, beyaz çatalını beyaz ete batırmaktadır... *(Bir an sessizlik.)* Karın yağmasını seyretmektedir.

KELLERKELİ, *Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:* Devamını anlat onlara. Bir yaramazlık oldu mu yolda?

KÖY: Hiçbir şey. Zaten hazırlıklıydım.

Namlunun dibini gürültüyle yokladıktan sonra bir tabanca gösterir; sonra boyacı kutusuna tabancayı yerleştirir, orada kalır.

FAZİLET, *hep aynı sakinlikte:* Siz, bu işin böyle devam edeceğine inanıyor musunuz? Şafak vaktinde, hatta güpegündüz, korkunç yerlerde hem de berbat durumlarda bulunan cesetler er geç başınızı yiyecek. Bir ihtimal daha var: İhanet. O zaman ne yapacağız?

KAR: Ne demek istiyorsunuz?

FAZİLET: Bir zenci başka bir zenciyi satabilir demek istiyorum.

KAR: Kendiniz için konuşun bayan.

FAZİLET: Beyazların içinde kötü yola düşme eğilimi olduğuna göre, ben de ruhumda böyle bir şey görünce, bunu "Beyaz icabı olay" diye adlandırıyorum.

VALİ, *zafer havasıyla:* Emindim zaten. Er veya geç, onlar da bu yollardan geçer. Her şeyin bir bedeli var.

KRALİÇE: Mücevherlerimi sunacağım ben de. Kasaları inci dolu mahzenlerim var benim. Hepsini vereceğim, hepsini fırlatacağım. Derin kuyulardan çıkarılmış paralar, elmaslar, altınlar, beyazların sır dolu denizlerinde yakalanmış incilerle dolu kasalar.

UŞAK: Bana bir şey yok mu?

KRALİÇE: Kraliçe sana kalacak ya, ulan. Yaşlanmış, paçavralar arasında, ama namuslu. Büyük.

KELLERKELİ, *Kraliçe'ye:* Bırakın da devam edelim.

YARGIÇ, *Kellerkeli'ne:* Durmadan maydanoz olan sizsiniz. Layık olduğunuz cezayı size verelim diye, cinayeti canlandıracağınıza söz vermiştiniz. Kraliçe bekliyor. Acele edin.

KELLERKELİ, *Yargıç'a:* Fazilet dışında kimsenin doğru dürüst bir şey yaptığı yok.

YARGIÇ: O zaman Fazilet'i bize teslim edin, Ne Köy Olur Ne Kasaba'yı teslim edin.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *çığırından çıkmıştır*: Zenci kardeşler, uzun uzun anlatma zamanı daha gelmedi. Sadece şu kadarını söyleyeyim: Bu kadın beyazdı ve kokumuzdan kurtulup benden kaçmak için bahane arıyordu. Beni kovmaya cesaret edemediğinden, benden kaçmak istiyordu. Ah, ah! Nerde o eski günler. Zenci ve antilop avına çıkılırdı! Babam anlattıydı...

KELLERKELİ, *sözünü keserek*: Babanız mı? Bir daha bu sözü kullanmayın. Baba sözünü telaffuz ederken, sesinizde, beyefendi, sesinizde şefkat duygusu uyanırmış gibi oldu.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Karnından çıktığım zenci kadını hamile bırakan o erkeğe ne ad vermemi tavsiye edersiniz?

KELLERKELİ: Bana ne! Vız gelir, tırıs gider. Ne yaparsanız yapın. Öyle laflar, cümleler bulun ki, bağlamasın, tam tersine bozsun. Aşkın meşkin yeri yok burada; bol bol nefret ve kin uydurun. Şair olun, şiir yazın ki sömürebilelim şunları. Eğlensinler diye burada değil miyiz? *(Seyircileri gösterir.)* Göreceğiz bakalım. Aslında kokumuzdan bahsederken hakkını verdiniz, – avcılarının bizi bulmalarını sağlayan tütün kokumuz– derken doğru yoldaydınız. Burnunuzu çekiniz ve şöyle deyiniz: "O kadın *(Katafalkı gösterir.)* bizim pis pis koktuğumuzu biliyordu." Nazik davranın. Nefret uyandıracak nedenlerin dışında bir neden seçmemeye özen gösterin. Vahşetimizi çok da fazla pohpohlamayın. Hayvan gibi atılmaktan çekinin. Hem beğenmezler sizi, üstüne üstlük onları tahrik edersiniz. Demek kadını öldürdünüz. Oradan başlayalım.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Bir dakika. 'Baba' yerine ne diyecektim ben?

KELLERKELİ: Demin söylediğiniz laf kalabalığı uygun.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ama çok uzun.

KELLERKELİ: Uzunlaştırma dili bozmamızı sağlar bize, böylece onu örtü gibi kullanıp içine saklanabiliriz. Ustaların yöntemi budur: yayma.

UC-ACIDI: Genelde, ben kısa keserim.

KELLERKELİ: Genelde siz, başkaları konuşsun da kendilerini ele versin diye acele edersiniz. Ama bizim gibi, aziz

Uf'çuğum, dünyanın sütunlarına sarılıp kalan şu çan çiçeğinin kulağına da bayılırsınız. Biz ayaklarımızdan kulaklarımıza kadar çekici olmak, baştan çıkarmak zorundayız. Kendimizde bir çiçeği andıran tek parçamız, yani şu pembe dilimiz, bile bile, onların o cici aldırmazlıklarının çevresinde dolaşır. Oldu mu bu cümle?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Sizinki mi?

KELLERKELİ: Gerzek, sizinki... Hani o 'hamile bırakmış zenci' diye başlayan cümle. Herkes hemfikir herhalde. Yoksa Kar hâlâ inatçılık mı ediyor?

KAR, *çok hırçın:* Ah bir emin olsaydım, Ne Köy Olur Ne Kasaba'nın daha doğru dürüst bir zenci olmak için o kadını hakladığından emin olsaydım; şöyle façalı, pis kokan, kalın dudaklı, yassı burunlu, obur, pisboğaz, beyazları veya beyaz olsun olmasın her rengi götüren, tıka basa yiyen, ağzından salyalar akan, terleyen, geğiren, tüküren, keçi düzen, öksüren, osuran, beyaz ayaklara yalakalık yapan, köprüyü geçene kadar ayıya dayı diyen, hasta, üstünden başından zeytinyağı ve ter boşalan, gevşemiş ve boyun eğmiş, yüzü bıçak izli bir zenci olmak için, geceye karışabilmek için o kadını öldürdüğünden emin olsaydım... Ama yok aslında o kadını sevdiğini biliyorum ben.

FAZİLET: Hayır!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Hayır!

KAR, *Fazilet'e:* Siz uysal zencicik, Ne Köy Olur Ne Kasaba'nın sizi, sizin gibi bir zenci bozuntusunu sevdiğini mi zannediyorsunuz?

KELLERKELİ, *sert:* Kar!

KAR, *Fazilet'e:* Heyecandan, şaşkınlıktan pespembe kesilmek, kızarmak, bozarmak nerde, biz nerde? Öyle olsaydı, Fazilet'in yanaklarına emme basma tulumbadan gelir gibi kan gelirdi.

FAZİLET: Benim yanaklarıma mı?

UF-ACIDI: Herhangi birisi canım.

O anda bütün zenciler sahnenin sağında gruplaşmışlardır. Susarlar. Kulisten Aziz-Nazarlık-Şehri çıkar. Yavaş yavaş ilerler.

KELLERKELİ, *Aziz-Nazarlık-Şehri'ne yaklaşarak:* Eee, ne oldu?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Geldi. Ellerinde kelepçelerle getirdiler.

Bütün zenciler Aziz-Nazarlık-Şehri'nin çevresine üşüşür.

KAR: Ne yapacaksınız?

NAZARLIK-ŞEHRİ, *eğilir ve boyacı sandığının üstündeki tabancayı kaldırır:* Her şeyden önce, sorgulamaya...

KELLERKELİ, *sözünü keserek:* Bizi gözetliyorlar, sadece söylenmesi gerekeni söyleyin.

Hepsi kafasını kaldırarak, Mahkeme Heyeti'ne bakar.

YARGIÇ, *bağırarak:* Marifetli köpek kılığına bürünmüşsünüz, sanki konuşmayı bilirmişsiniz gibi, ama tek yaptığınız boş boş konuşup, bilmece üretmek.

KASABA, *Yargıç'a:* Günlerden bir gün, yolda...

KELLERKELİ, *keserek:* Sus. Bu kızgınlıkla hem kendine hem de bize ihanet edeceksin. *(Aziz-Nazarlık-Şehri'ne:)* Kendini savunmak için bir şey söyledi mi? Söylemedi mi? Hiçbir şey mi söylemedi?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Hiçbir şey. Gideyim mi ben?

KELLERKELİ: Mahkeme yerini alınca gel bize haber ver.

Aziz-Nazarlık-Şehri gruptan ayrılıp çıkmaya davranır.

YUF, *çekingen:* Bu şeyi buradan götürmek o kadar önemli mi gerçekten ısrar ediyor musunuz?

Aziz-Nazarlık-Şehri elinde tuttuğu tabancayı gösterir.

KELLERKELİ, *Yuf'a, şiddetle:* Kırk kere söyledim ya: Zamanınızı boşa harcıyorsunuz. Kendinizi nasıl savunacağınız belli. Bize aklınızı başınıza alın diyeceksiniz, anlaşalım diyeceksiniz. Biz de aklımızı başımıza almayacağız, anlaşma-

yacağız. Aşk diye tutturacaksınız. Hadi, hadi ne duruyorsunuz? Diyecekleriniz metinde önceden yer almış zaten.

Yuf ve Aziz-Nazarlık-Şehri dışında hepsi bir ağızdan güler.

AZİZ-NAZARLIK ŞEHRİ: Onu dinlemiyorsunuz, haksızsınız.

KELLERKELİ, *buyurgan*: Defolun buradan! Kulise geri dönün. Tabancayı da götürün ve işinize bakın.

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Ama...

NE KÖY OLUR NE KASABA, *müdahale ederek*: Aması maması yok. Bay Wellington'a itaat et. *(Aziz-Nazarlık-Şehri, boyun eğerek çıkmak için sağa yönelir ama Ne Köy Olur Ne Kasaba müdahale eder.)* O taraftan değil salak!

Aziz-Nazarlık-Şehri soldan çıkar.

UF-ACIDI: Söz mü istediniz, Bay Piskopos? Buyrun.

YUF, *gayret göstererek*: Ben ne yapsam size gülünç geliyor. Biliyorum ki...

KELLERKELİ: Şunu unutmayın, onların bizi aşağılamalarına layık olmalı ve onların bizi cezalandıracakları yargıyı söyletmeliyiz. Tekrar ediyorum, onlar işlediğimiz cinayetten haberdarlar.

YUF: Bırakın da onlarla anlaşmaya çalışayım, barışırız belki.

KELLERKELİ, *kızmış*: Lütfen bay Yuf, siz istediğiniz kadar konuşun, ama bizler, kapalı gözlerimizle, dikilmiş ağızlarımızla, taş kesilmiş yüzlerimizle, çöldeymişiz gibi davranalım. Kendi içimize kapanalım...

YUF, *çığırından çıkmış*: Baylar, bayanlar, durun, gitmeyin.

KELLERKELİ, *yatışmamıştır*: Kendi içimize kapanalım, silinelim gözünüzün önünde. Siz de konuşun.

YUF: E o zaman, kim beni dinleyecek? *(Heyet gülmekten katılır.)* Siz mi? Olamaz. *(Zencilerle konuşmak ister, ama onlar gözlerini, ağızlarını kapatmışlardır, ellerini kulaklarına yapıştırmaktadırlar.)* Hadi ama baylar, dostlarım beni dinleyin, ihtiyacımız olan yeni bir ceset değil. Keşke, bu törenin bizi birleştireceği duygu kin değil de...

ZENCİLER, *alaycı ve tasalı*: ...Aşk olsaydı.

YUF: Eğer mümkünse, baylar, bayanlar.

MİSYONER: Kine değilde bizim aşkımıza yatırım yapmaya sizi itseydi.

UŞAK: Ciddi misiniz, bayım?

YARGIÇ: Tenezzül edip sizi dinleyeceğiz.

VALİ: Ama gene de bu sefahat âleminden sonra...

YUF, *eliyle rahat ettirici bir jest yapar:* Açıklayayım mı? Öyle bir oyun çıkaralım istiyorum ki kafalarımız denge bulsun yeniden. Fakir fukaralığımızda hep var olan denge çıksın ortaya. Ama öyle kıyak olsun ki bu gösteri, şunlar *(Seyircileri gösterir.)*, sadece güzelliğine vurulsunlar, kendilerini aşka veren özelliği onda bulsunlar.

Uzun bir sessizlik.

UF-ACIDI, *yavaş yavaş gözlerini açarak:* Çölde çok zahmetli, çok uzun bir yolculuk yaptık. Zavallı Yuf, hiçbir vaha bulamadığınıza göre, birazcık kan içmek için herhalde kendi damarlarınızı kesmişsinizdir!

MİSYONER, *öksürdükten sonra:* Peki Papazcığımız, kutsal törendeki şaraplı ekmek ne olacak? Ne olacak! Yani kara bir ekmek mi bulacaksınız? Peki neden yapılmış olacak? Baharatlı ekmekten mi yoksa? O da kestane rengi olur.

YUF: Beyefendi, bir sürü çeşnimiz var bizim. Boyarız, olur biter. Gri renkte bir mayasız ekmek...

VALİ, *müdahale ederek:* Bu gri renkte ekmeğe evet derseniz mahvolursunuz, sonra yeni anlaşmalar, yeni tuhaflıklar gelir onun ardından.

YUF, *şikâyetli:* Bir yanı beyaz bir yanı siyah mı yani?

UŞAK, *Yuf'a:* Bir iyilik edip beni bilgilendirir misiniz? Çünkü sonunda karar verdim. Anlayışlı olacağım. O deminki zenci elinde tabancayla nereye gitti?

KELLERKELİ: Kulise. *(Yuf'a:)* Siz de susun artık. Sanki mahsus bizimle alay etmek için elinizden geleni ardınıza koymuyorsunuz.

YUF, *Kellerkeli'ne:* Beyefendi özür dilerim. Sizin gibi ben de rengimi övmek isterim. Beyazların iyiliği bütün hafifliği,

çekilmezliğiyle geldi kondu başıma, tıpkı sizinkine konduğu gibi. Sağ omzumda onların aklı, solumda onlardan çalma bir yığın erdem; bazen, elimi açınca ne göreyim, onların merhameti çöreklenmiş. Benim zenci yalnızlığımda, sizin gibi, ben de şahane vahşiliğimi kutsuyorum. Ama yaşlandım artık, düşünüyorum da...

UF-ACIDI: Kim istiyor bunu sizden? Bize kin gerek. Nefretten doğar düşünceler.

YUF, *alaylı:* Siz teknik konulardan anlayan bir kadınsınız Uf, ama yüreğin çağırdığı suçlu bir tatlılıktan vazgeçmek kolay değil. Ben ne utançlar yaşadım, onların o gösterişçi ruhlarının çürümesini istemem ama...

KELLERKELİ: Aması maması yok, hemen çıkın, numara yapmıyorum. Ben gerçekten kızdım.

YUF: Lütfen rica ediyorum sen...

KELLERKELİ: Bana sen demeyeceksin. Burada bu lafa yer yok. Kibarlık öyle bir noktaya kadar götürülmeli ki acayip bir yük olmalı insan için. Canavar haline gelip korku salmalı çevreye kibarlık. Seyirciler var burada, bize bakıyorlar. Buraya onların en sıradan, en küçük düşünceleri bile ancak karikatürleştirildikten sonra getirilebilir. Getiremezseniz, yandınız. Hadi bakalım! Dümene geçin!

UF: Ama onun işine gelirdi bu. Şimdi onun sırası, onun günü.

KÖY: Konuşsun o zaman. Onun sesinin tonu benim çok hoşuma gidiyor aslında.

KAR: Bravo! Ben de sizin müdahalenizi bekliyordum. Çünkü siz de şu anda birazcık korkuyorsunuz. Belki de günün birinde bir zaman gelecek ki eyleme geçmeniz için Fazilet'ten ayrılmanız gerekecek.

VALİ, *aniden:* Yeteri kadar konuştunuz. Şimdi hadi bakalım. Ne Köy Olur Ne Kasaba gelsin, Fazilet gelsin!

Zenciler bir an, güç bir durumda kalmış gibi birbirlerine bakarlar, sonra boyun eğerler.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Fazilet'e, derin derin içini çekerek ve önünde eğilerek:* Hanımefendi ben size karşı aşk deyince insanların aklına gelebilen hiçbir duyguyu taşımıyorum. Size karşı duyduklarım o kadar garip ki rengim bile onu anlatamaz. Ben sizi ilk gördüğümde...

KELLERKELİ: Dikkat et Ne Köy Olur Ne Kasaba, burada sürdürdüğün hayatının dışında hiçbir şeyden bahsetmeyeceksin.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *bir dizi yerde:* Ben sizi gördüğüm zaman, siz topuklarınızın üzerinde yağmurda yürüyordunuz. Siyah ipekten bir giysiniz vardı, siyah çoraplarınız, siyah bir şemsiyeniz, cilalı ayakkalarınız. Ah, ben köle olarak doğmasaydım çok garip bir heyecan beni sarsacaktı. Siz ve ben sanki dünyanın yanında, dünyanın kenarında yürüyorduk. Biz gölgelerdik, ışıklı varlıkların tersiydik. Ben sizi gördüğüm zaman, aniden, öyle sanıyorum ki bir saniye kadar, birdenbire siz olmayan her şeyi yok saymak gücünü buldum kendimde. Ve bütün aldatıcılıklar karşısında gülme gücünü duydum. Ama ne yazık ki benim omuzlarım çok narin. Dünyanın böyle lanetlenmesine tahammül edemedim. Ve ben sizden nefret etmeye başladım, çünkü sizdeki her şey bende aşka benzer birtakım şeyleri aralamamı sağlayacaktı artık, oysa aşk insanların küçümsemelerini katlanılmaz bir boyuta taşıyacak, bu küçümsemeyse size karşı duyduğum aşkı katlanılmaz hale getirecekti. İşte tam böyle oldu her şey, sizden nefret ediyorum.

Bir süredir Mahkeme Heyeti kıpırdanmaktadır. Uşak, Vali'nin kulağına bir şeyleri sessiz olmaya çalışarak bağırıp çağırmış, Vali de onun yönünde elini işitmek için kulaklığına götürmüştür.

KELLERKELİ, *Heyet'e:* Rica ediyorum.

UŞAK, *bağırıp çağırarak:* M'Zaita 20.010.

VALİ: Kahveler?

UŞAK, *bütün söylediklerine heyet büyük bir ilgi gösterirken:* Arabika extraprima 608-627. Robusta 327-327. Kouilou 315-317.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *başını eğmişken, anlatmaya devam etmek için kaldırır*: ...Güzel misiniz değil misiniz bilmiyorum. Güzel olmanızdan korkuyorum. Karanlıklardan, içinde kıvılcımların parladığı karanlıklardan, sizin karanlıklarınızdan korkuyorum. Siz karanlıklarsınız. Benim ırkımın ulu anası, gölge. Ayak tırnağımdan göz kapağıma kadar beni bir eldiven gibi kaplayan şu üzerime tamı tamına gelen giysi. Sizin çocuklarınızın en narininin bile içine dalıp gideceği, sarılacağı uzun süren uyku. Sizin güzel olup olmadığınızı bile bilmiyorum. Ama siz Afrika'sınız, ey anıttan gece, ben de sizden nefret ediyorum. Kara gözlerimi tatlılıkla doldurduğunuz için sizden nefret ediyorum. Beni bu ağır çalışmalara zorladığınız için ve benden kendinizi uzaklaştırdığınız için, sizden nefret etmeye beni zorladığınız için sizden nefret ediyorum. Çok azıcık bir şey gerekirdi benim sevinmem için, yüzünüzün, vücudunuzun, hareketlerinizin, kalbinizin beni neşelendirmesi için...

KELLERKELİ: Kendine gel Ne köy Olur Ne Kasaba.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Fazilet'e:* Ama ben sizden nefret ediyorum. *(Diğerlerine:)* Bırakın söyleyeyim bunu ve katlandığım bütün kötülükleri de, bütün dertleri de söyleyeyim. Eğer aşk bile bize verilmezse şunu bilsinler ki...

UF-ACIDI: Biliyorduk bunu zaten. Biz de karayız. Fakat biz kendi kendimize ad vermek için gecenin derinliklerinden bu gibi benzetmelerden söz etmiyoruz, yıldızlardan da söz etmiyoruz. İs, boya, kömür, zift yetiyor bize.

YUF: Onlara hafif bir dinlenmeyi çok görmeyiniz. Eğer acısı çoksa o da konuşarak dinlensin biraz.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Dinlenmek mi? Ben o parlak kocaman vücudu yağmur altında yürürken görmekle çektiğim acıyı hatırlıyorum. Ayaklarından su sızıyordu...

UF-ACIDI: Kara ayakların... üzerinde. Kara!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Yağmurun altında. Fazilet yağmurun altında beyazları arayarak beyazların peşinde yürü-

yordu, biliyorsunuz. Hayır, hayır, hiçbir zaman bizim için aşk olmayacak...

Tereddüt eder.

FAZİLET: Konuşabilirsin. Her genelevde bir zenci kadın vardır.

VALİ, *boğazını temizledikten sonra:* Kerhanede ha, aman Tanrım! Kerhanede, aman yirmi Tanrım!.. Ben de her cumartesi kıtamı hep oraya şöyle bir atlayışa yollarım. Her tarafınızda pis pis hastalıklar çıkacak, frengi bilmem ne, ne bok yiyeceğim ben, sonra? Kıtaya kibrit suyu ekilmiştir şimdi. Kerhanede ha aman Tanrım!

Bütün heyet alkışlar. Vali başını geri çekerek gerdanını kabartır.

FAZİLET: Bu akşamki törenimiz, şunu bilin ki, günde on kere zaten yaptığımdan daha az etkili olacak benim için. Utanmanın sonuna kadar gitmeyi beceren tek kişiyim ben...

KELLERKELİ: Hayatınızı gündeme getirmeyiniz.

FAZİLET, *alaycı:* Sizde öyle incelikler var ki beyazlardan almışsınız. Bir orospuyu görünce hemen şaşırıyorsunuz.

UF-ACIDI: Evet, hayatta gördüğümüz zaman şaşırıyoruz. Biz sizin sefaletlerinizden, sizin nefretlerinizden, sizin özel nefretlerinizden haberdar olmak zorunda değiliz. Bunlar sizin işiniz. Sizin odanızda yapacağınız işler.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Bu törenden sıkıldım artık.

KELLERKELİ: Biz de. Bizlere söylediler. Biz kocaman çocuklarmışız. Peki o zaman ne kalıyor geriye! Tiyatro! Biz kendimizi yansıtmak için oynayacağız ve yavaş yavaş kendimizi siyah bir nergis gibi suya düşüp kaybolurken seyredeceğiz.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ben kaybolmak istemiyorum.

KELLERKELİ: Öbürleri gibi olacaksın! Senden sadece kudurmuşluğunun köpüğü kalacak geriye. Madem ki bize sürekli olarak kendi hayalimizi geri yolluyorlar, boğsunlar onun içinde bizi. Ve bu hayal onların dişlerini gıcırdatmalarını sağlasın.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Benim vücudum yaşamak istiyor.

KELLERKELİ: Onların gözünde sen bir hayalet oluyorsun, ve gitgide onları hayalet olarak korkutacaksın.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ben Fazilet'i seviyorum. O da beni seviyor.

KELLERKELİ: Evet o, belki. Senden daha fazla gücü var onun. Beyazlara hâkim olmayı becerebiliyor o –ah, evet biliyorum. Onun öyle böğründen gelen büyüleyici bir gövde çalımı vardır ki. Ama gene de şöyle ya da böyle hâkim işte onlara. Aşka benzeyebilecek tek şey şefkattir. Onu verebilir o da sana. Onun kollarında sen onun çocuğu olacaksın, sevgilisi değil.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *dik kafalı:* Ben onu seviyorum.

KELLERKELİ: Seviyorum zannediyorsun. Sen bir zencisin ve bir oyuncusun. Bunların ikisi de aşkı bilmeyecekler. Oysa bu akşam, ama sadece bu akşam, biz zenci olduğumuza göre, artık oyuncu değiliz. Bu sahnede hepimiz hapishanelerde suçluları oynamaya çalışan suçlular gibiyiz.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Biz hiçbir şeyin suçlusu olmak istemiyoruz. Fazilet benim karım olacak.

KELLERKELİ: Siktirin gidin öyleyse.! Çık! Hadi defol. Al onu da git onlara *(Seyircileri gösterir.)*... Eğer seni kabul ediyorlarsa. Eğer sizleri kabul ediyorlarsa. Ve sen de onlar tarafından sevilmeyi başarırsan, gel bana haber ver. Fakat her şeyden önce renklerinizi birazcık beyazlatmaya çalışın. Siktirin gidin, inin. Gidin onlarla ve seyirci olun. Biz sadece bundan bunun sayesinde kurtulacağız. *(Katafalkı gösterir.)*

UŞAK, *yüze gülücü:* Peki beyler, Güzelim bir yaz akşamı ağlarınızda bir adam getirirseniz ne olacak? O zaman baştan çıkarma sahnesini ne hale getireceksiniz? Marangozun birini palangasıyla yakaladınız mı hiç? Bir denizciyi dubalarıyla, alavere havuzuyla, asılmış çamaşırlarıyla getirdiniz mi?

UF-ACIDI, *epey küstahlıkla:* Evet bu da oldu. Bir kere bir tane şarkıcı vardı, hani moda şarkılar söyleyen sonra da herkesin unuttuğu ve sefalete düşmüş adamlar vardır ya, paket yaptık onu ve kasaladık. Orada bak. *(Katafalkı gösterir.)* Bu tören sırasında ona bir genel vali havasını verdik; çok

da memnun oldu. Kalabalık seyircilerin gözlerinin önünde öldürüldü –dün akşamki seyircilerin gözlerinin önünde. En sonunda onu tavana attık. Hâlâ da orada. *(Heyet'i gösterir.)* Ve böylece darbelerimizin altında iktidarsız bir kadın, iktidarsız ama mert bir kadın, öldü. Bir sütçü, bir postacı, bir çorap yamalayıcısı, bir noter...

Heyet, dehşetle geri çekilir.

UŞAK, *tekrar yüklenir:* Peki bu akşam? Sadece 4 yaşındaki bir çocuk, olur a, sütünü aramaya gelen bir çocuktan başka uygun biri olmasaydı. Cevabınıza dikkat edin. Ve ben sizi insan yerine koymak için dertler ediniyorum, onu düşünün...

UF-ACIDI: Çok süt içtiği zaman ne olacağı bilinir zaten. Ve biz çocuk bulmazsak, yaşlı bir at, bir köpek, bir bebek de bulabiliriz; bunlar da yeter bize.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Hep böyle cinayetlerin peşinde mi koşacağız?

KELLERKELİ: Evet, hep böyle cinayetlerin peşinden koşacağız, sen de çek git bakalım.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Fazilet'e, hâlâ tereddüt ederek:* Gel. İzle beni.

Seyircilere doğru iniyormuş gibi yapar.

KELLERKELİ, *onları tutarak:* Hayır, hayır boş yere bütün bunlar. Madem ki sahnedeyiz, bu sahnede her şey de kişiye göre değişir, o zaman ben geri geri gideceğim. Tiyatro icabı siz de benden ayrılıyormuşsunuz gibi gözükecekseniz. Ben gidiyorum. Size böyle bir oyun oynuyorum, bay kerata. Bu kadınla sizi yalnız bırakıyorum. Hadi bakalım, kendinizi bu boktan temizleyin. Biz gidiyoruz.

Kellerkeli, Uf-Acıdı, Yuf, Kar, Saadet, yan dönerek, ayrıca yüzlerini elleriyle saklayarak uzaklaşırlar, bu arada Heyet'in çevresinde on kadar beyaz maske belirir.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Fazilet'e:* Fazilet, seni seviyorum.

FAZİLET: Yavaş yavaş hareket edelim.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Seni seviyorum.

FAZİLET: Söylemesi kolay. Sevgi, herkesin kolaylıkla taklit edebileceği bir duygudur; bilhassa arzuyla sınırlarsa kendini. Fakat sen aşktan bahsediyorsun, bizi yalnız mı zannediyorsun? Bak.

Heyet'i gösterir.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *dehşete düşmüş:* O kadar çok kişi var ha!

FAZİLET: Sen kendini özgür görmek istiyordun.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *gitgide çığırından çıkarak:* Ama onlar olmadan. Kellerkeli! *(Bağırır.)* Kellerkeli! Uf-Acıdı! *(Hiçbiri kıpırdamaz.)* Kar! *(Onlara doğru koşar, ama oralı olmazlar. Fazilet'e geri döner:)* Fazilet? Bunlar çıkıp gitmeyecekler mi?

FAZİLET: Hiçbir şeyden korkma. Sen beni sevmek istiyordun. Sen her şeyi terk etmekten bahsediyordun.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Gücüm yetecek mi bunlara bilmiyorum. Madem ki şimdi buradalar...

FAZİLET, *elini Ne Köy Olur Ne Kasaba'nın ağzına koyar:* Sus. İkimiz de birbirimizi sevelim, eğer senin gücün hâlâ buna yeterse.

Heyet heyecanlanır gibi olur, sadece Kraliçe bunun dışında kalır: Uyuklamaktadır. Heyet tepinir, kıpırdanır, ellerini çırpar.

VALİ: Her şeyi mahvedecekler, Allah'ın belası! Önleyin şunları, kimseyi izlemesinler. *(Kraliçe'ye:)* Hanımefendi, hanımefendi, uyanın!

YARGIÇ: Kraliçe uyuyakaldı. *(Kraliçe'nin ağzına parmağını koyar.)* Yumurtluyor o. Ne mi yumurtluyor? Şartr Katedrali'nin camlarını, keltik boylarının kalıntılarını.

VALİ: Uyandırsınlar, Allah Allah, uyandırın onu... Asker işi bir karavana darbesi...

YARGIÇ: Deli misiniz siz! Kim yumurtluyormuş? Siz mi?

VALİ, *süklüm püklüm:* Hiçbir zaman beceremedik ki bunu.

UŞAK: Ben de beceremedim. Bilhassa ayaktayken. Zira kimse benim sandalyemi görmedi, tabii ki. Sadece hasırdan bir sandalye zaten.

MİSYONER, *rahatsız olmuş:* Benimki de. Ben sandalyeden vazgeçebilirim. Oysa ben yargısız infaz edebilen bir papazım. Gene de devam etmelerini önlemeliyiz. Dinleyin...

Aşağıda Ne Köy Olur Ne Kasaba'yla Fazilet arada bir repliklerin duyulduğu sessiz bir oyunu sürdürmektedirler.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Bizim rengimiz öyle kötü bir şarap rengi değil. Bizim rengimiz, bir yüzü bozabilecek bir renk değil. Bizim yüzümüz bir çakal değil, baktığı herkesi yiyecek gibi değil. *(Uluyarak:)* Ben güzelim, sen güzelsin. Biz birbirimizi seviyoruz! Ben güçlüyüm!.. Ve birisi sana dokunsaydı...

FAZİLET, *kendinden geçmiş:* Ne kadar mutlu olurdum.

Ne Köy Olur Ne Kasaba güç durumda kalmıştır.

VALİ, *Heyet'e:* Duyuyorsunuz onları değil mi? Müdahale etmemiz gerekir. Çabuk. Kraliçe konuşmalı. Hanımefendi, yataktan atlayın!

Ağzıyla kalk borusunu çalıyormuş gibi yapar. Yargıç, Misyoner ve Uşak, Kraliçe'nin üzerine eğilmişlerdir. Üzgün üzgün kalkarlar.

MİSYONER: Hiçbir kuşku yok hâlâ horluyor.

VALİ: Öyle mi? Ya şu ses ne? Dinliyorum.

Hafif bir sessizlik.

FAZİLET, *tatlılıkla, sanki uykuda geziniyormuş gibi:* Ben, leylak solgunluğundaki Batı kraliçesiyim! Böyle bir mucizenin gerçekleşmesi için yüzyıllar boyunca çalışan insanların sonucunda ortaya çıkan paha biçilmez bir sonucum. Hem göze hem ruha tatlılık bahşeden el değmemiş kutsal bakire!.. *(Tüm Mahkeme Heyeti dikkatle dinlemektedir.)* Ben sağlıklı olduğum zaman parlak ve pembeyimdir. Hüzünlü olduğum zaman, içimi bir dert kemirdiğinde beyazımdır. Ölüm beni sabitleştirirse, bir zafer rengi ile olacaktır bu. Ey asil solgunluklar, benim şakaklarıma renk verin, benim parmaklarıma, benim karnıma. Göz göz çok ince nüanslı süsenleri mavi mavi süsenleri, buzulların süsenleri, Cezayir menekşesi, mor,

rezede, tütün, İngiliz çimi, Normandiya çimi süsenleri. Ama sizlerin arasından bakınca ne görülür acaba?...

En sonunda uyanmış olan Kraliçe, şiiri şaşkın şaşkın dinler, sonra Fazilet'le aynı zamanda ezbere söylemeye başlar.

...Beyaz, beni ortaya koyan süttür, leylaktır, güvencindir, canlı kireçtir, temiz vicdandır, Polonya'dır ve Polonya'nın kartalıdır ve Polonya'nın karıdır! Kar...

NE KÖY OLUR NE KASABA, *birden içlenerek:* Kar mı? Nasıl istersen. Ey elinde mızraklar taşıyan, üstüme üstüme gel. Koca koca, koyu ayak izleri bırakarak topraklar aşıyordum ben. Yürüyen bu yığın yığın gecenin üstüne üstüne, kızgın ama saygı dolu bir güneş mızraklarını yolluyor, beni yakıyordu! Işınlar, siz benim karanlıklarla dolu birliğimi aşıp geçmiyordunuz. Ben çıplaktım.

FAZİLET ve KRALİÇE, *beraber:* ...İşte suçsuzluk ve sabah.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Tümseğe dönüşmüş vücudumun her tarafı bir aynaydı ve her şey orada yansıyordu: balıklar, mandalar, kaplanların gülüşü, kamışlar. Çıplak mıydım? Yoksa omuzlarıma yapraklar koymuş muydum? Oramı yosunlarla süslemiştim...

FAZİLET ve KRALİÇE, *beraber:* Gene de koltuk altımda birazcık gölge kaldı...

NE KÖY OLUR NE KASABA, *gitgide daha da coşarak:* Kara yosunları mıydı yoksa deniz yosunları mı unuttum şimdi. Şarkı söylemiyordum, dans etmiyordum. Ben ayaktaydım, kral gibiydim, en iyisi her şeyi anlatayım, küstahtım. Bir elim kalçalarımda çişimi yapıyordum. Ay! Ay! Ay! Ben pamuk tarlalarının arasında süründüm. Köpekler koklaya koklaya benim izimi sürdüler. Zincirlerimi ve bileklerimi ısırdım. Kölelik bana dansı ve türküyü öğretti.

FAZİLET, *yalnız:* Gözümdeki koyu morluklar, o kapkara çürükler yanağıma da yayılıyor yavaş yavaş. Gece...

NE KÖY OLUR NE KASABA: ...Ben zencilerin sintinesinde öldüm...

Fazilet ona yaklaşır.

FAZİLET ve KRALİÇE: Seni seviyorum.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Artık hiç durmadan ölüyorum.

KRALİÇE, *aniden uyanarak:* Yeter! Hem de susturun şunları, benim sesimi çalmışlar! İmdat!...

Aniden, Saadet kalkar... Herkes ona bakar, susar ve onu dinler.

SAADET: Dahomey!... Dahomey!... İmdadıma gelin, dünyanın bütün zencileri yardıma gelin! Girin! Ama yalnız bana başka bir yere değil. Sizin kuru gürültünüz beni şişirsin! Gelin. Birazcık kıpırdanın. Nerden girerseniz girin, ağızdan, kulaktan –ya da burun deliklerimden. Burun deliklerim, kepçe kulaklarım, kocaman açılmış, ırkımın şerefini oluşturan karanlık kepçeler, geçitler, nezleli taburların rahat ettiği ağzı açık mağaralar! Kafası tersine çevrili dişi devim ben; bekliyorum sizi. Girin içime, kalabalıklar, en azından bu akşamlık benim aklım ve benim gücüm siz olun.

Tekrar yerine oturur. Diyalog devam eder.

KRALİÇE, *tören havasına kendini aşırı vermiş, neredeyse sendeleyerek:* Ariane, kız kardeşim, gel gör beni aşk n'eyledi, ölüyorum...

UŞAK: Hanımefendi ölüyor!

KRALİÇE: Daha değil! Benim olmalı daha Partenon bakireleri, Reims katedralinin ulu kapısının meleği, Valer tepesi sütunları, Musset, Chopin, Vincent d'İndy, Fransız mutfağı, Meçhul Asker, Tyrol şarkıları, Descartes ilkeleri, Le Nôtre bahçe yönetimi için salık verdiği düzenlemeler, gelincikler, peygamber çiçekleri, birazcık uçarı havalar, papazların bahçeleri...

BÜTÜN HEYET: Hanımefendi, biz buradayız.

KRALİÇE: Oradasınız, aman ne iyi. Ben de kendimi herkes tarafından terk edilmiş hissediyordum! Aslında benim başıma bir çorap öreceklerdi!

YARGIÇ: Olur muymuş öyle, dağdan gelen bağdakini kovar mıymış!

MİSYONER, *Kraliçe'ye doğru dönerek:* Biraz sabırlı olun. Daha yeni başladık, henüz birkaç dakikadır uzun bir can çekişmenin içerisindeyiz. Onlar bayılıyor buna. Onlara layık bir suratımız olsun. Biz onların hoşuna gitmek için öleceğiz...

KRALİÇE: Peki sonuca birazcık çabuk gelemez miyiz? Çok yoruldum ve onların kokuları beni mahvediyor.

Bayılıyormuş gibi yapar.

MİSYONER: İmkânı yok. Bütün ayrıntıları onlar hazırlamışlar, sırf kendi güçlerine göre değil, bizim ne zaman kaldırayıp tükeneceğimize göre.

KRALİÇE, *ölmekte olan birinin sesiyle:* Ama çok canlıyız hâlâ, değil mi? Gene de bütün kanım çekiliyor sanki.

O anda, Kellerkeli, Yuf, Kar ve Uf-Acıdı kalkarlar, dönüp, Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya yaklaşırlar.

KELLERKELİ: Son defa olarak sana yalvarıyorum, Ne Köy Olur Ne Kasaba...

NE KÖY OLUR NE KASABA: Son defa olarak mı? Bu akşam mı? *(Aniden karar vererek:)* Tamam kabul ediyorum, bu akşam son defa. Ama bana yardım etmelisiniz: Bana yardım edecek misiniz? Beni tahrik etmek gerek: Beni tahrik edecek misiniz?

KAR: Ben, ilk önce ben tahrik edeceğim, çünkü artık bıktım sizin alçaklıklarınızdan.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *katafalkı göstererek:* Evet ben öldürdüm onu ve siz beni suçluyorsunuz!

KAR: Epey pahalıya mal oldu size bu.

NE KÖY OLUR NE KASABA: *Siz ne biliyorsunuz* bakalım? Bahçede saklanmıştınız, beni akasyaların altında bekliyordunuz. Siz benim nasıl tereddüt ettiğimi görebildiniz mi peki? Siz alacakaranlıkta oturup da çiçek çiğnerken ben her taraftan kan akıtıyor, bana mısın demiyordum.

KAR: Evet, ama o zamandan bu yana o kadından şefkatle bahsediyorsunuz.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ondan değil, kendi davranışımdan.

KAR: Yalan söylüyorsunuz!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Beni seviyorsunuz!

Bütün oyuncular gitgide kendinden geçmiş bir havaya bürünecektir.

KAR: Yalan söylüyorsunuz. Ondan bahsettiğiniz zaman o koca dudaklarınızın üzerinde, o hasta gözlerinizde öyle bir tatlılık görüyorum, öyle içten bir hüzün çıkıyor ki, orada beyefendi, hemen orada özlemin ortaya çıktığını görebiliyorum. Sizin davranışınızmış; onun kalkık mavi elbiselerinden bahsediyordunuz, davranışınızdan filan değil, ne de sizin öfkenizdi söz konusu olan ağzını ve dişlerini betimlerken, yok sizin kızgınlığınızmış ha! Siz onun ağzından onun dişlerini öyle uzun uzun anlatırken ne kızgınlığı, onun etinin bıçağa olan direncinden değil barut rengi gözkapaklarından dem vurdunuz; mideniz bile bulanmamış ki anlatmadınız onun vücudu halıya düştüğü zaman...

NE KÖY OLUR NE KASABA: Yalancı kadın!

KAR: ...bizim sefaletimizi değil, onun solgunluğunu, sizin polisten nasıl korktuğunuzu değil, onun ayaklarının bilek çıkıntılarını anlatıyordunuz ballandıra ballandıra, sırılsıklam âşıktınız. Çok uzaktan geliyordu aşkınız, Oubangui'den, Tanganayka'dan dev gibi gelip, o muhteşem aşk burada gelip beyazların ayak bileklerini yalaya yalaya ölüyor, tükeniyor. Siz, zenci efendi, âşık olmuştunuz. Sanki sömürgelerde bulunan bir çavuş gibiydiniz.

Tükenmiştir, yere düşer, ama Uf-Acıdı ile Kellerkeli ona yardım edip kaldırırlar. Uf-Acıdı ona bir şamar atar.

UF-ACIDI, *Kar'ın kafasını, sanki kusuyormuş gibi tutar:* Devam edin. Kendinizi boşaltın. Boşaltın! Boşaltın!

Ne Köy Olur Ne Kasaba gitgide sinirlenmektedir.

KAR, *sanki başka küfürler arıyor ve bulduklarını hıçkırıklarla kusuyormuş gibi:* Yemin edin bakalım! Kimileri nasıl oturup ailelerini, kentlerini, ülkelerini, adlarını değiştiriyor-

larsa, tanrılarını değiştiriyorlarsa, siz de o kadına ulaşmak için renk değiştirmeyi düşündünüz, yalan mı, yemin edin bakalım. Ama yine de soyluluk demek olan beyaz olmayı düşleyemeyeceğinize göre, yeşil bir deri istediniz kendiniz için: Böylece o sizde kaldı, yalan mı!

NE KÖY OLUR NE KASABA, *kızmış gibi:* Siz hiçbir şey anlayamamışsınız. Onu âşık etmek için, onu kendime çekmek için ben öyle bir düğün uçuşu dansı yapmak zorunda kalmıştım. Dış kanatlarımı çarpıyordum. En sonunda o kadar yoruldum ki öldüm. Vücudum orada kaldı, terk edilmişti. Belki de o yeniden benim vücuduma ben arada dansı bırakıp dinlenirken girmiştir. Ya da dans sırasında ne bileyim ben.

KAR: İtiraf ediyorsun demek!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Hayır hiçbir şey itiraf etmiyorum! Sadece onu öldürdüğümü adım gibi biliyorum. Mademki orada duruyor. *(Katafalkı gösterir.)* Ben biliyorum pekâlâ ki bir akşam sokaklarda beyaz kadın avına çıkmıştım, bu kadını da gebertip size getirdim.

Hepsi başlarını çevirir: Bayan Saadet, haşmetle tahtından iner. Katafalka yaklaşır, eğilir ve çarşafın altına bir iki tohum bırakır.

UF-ACIDI: Şimdiden, öyle mi?

SAADET: Tıkabasa yedirmiyorum, tamam. Yine de mahvolmaması gerek.

YUF: Peki ne yiyor o? Pilav mı?

SAADET: Buğday.

Sessizce yerine geri döner.

UF-ACIDI: Sahi, şu Yuf Bey'le uzun zamandır uğraşmadık. Bakın ona, ne kadar da rahat bir hale gelmiş. Oooh, kurulmuş bakıyorum.

YUF, *korkmuş*: Hanımefendi...

UF-ACIDI: Ne olmuş hanımefendiye? Sizsiniz hanımefendi. Gözleri nasıl da parlıyor. Yine zencisinin arzuladığı o şehvet dolu dekolteyi mi görüyor acaba?

YUF, *gözü korkmuş:* Hanımefendi! Uf-Acıdı! Bu akşam buraya gelmekle ben hata ettim, bırakın gideyim. Bence siz Ne Köy Olur Ne Kasaba'yla uğraşmalısınız. Asıl okka altına itilecek kişi o çünkü!

KELLERKELİ: Sırası gelince Ne Köy Olur Ne Kasaba da görecek gününü. Cinayeti kurtarıyor onu. Eğer içi nefret dolu olarak işlediyse bu cinayeti...

NE KÖY OLUR NE KASABA, *öfkeyle bağırarak:* Elbette ki nefret dolu işledim. Hâlâ şüpheleniyor musunuz yoksa? Hepiniz delirmişsiniz galiba. Söyleyin bayanlar, baylar deli misiniz? Orada ayaktaydı. Tezgâhın arkasında.

Uzun bir sessizlik. Oyuncular Ne Köy Olur Ne Kasaba'nın dudaklarından çıkacak sözleri yutacak gibi beklemektedir.

KAR: İlk önce kasa dememiştiniz, dikiş makinesinin arkasında oturuyordu demiştiniz.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *dik kafalı:* Oradaydı. Ayaktaydı. kasanın arkasında.

Hepsi dikkatle:

UF-ACIDI: Peki ne yaptı bakalım?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Zenciler, yalvarıyorum size! Ayaktaydı diyorum...

KELLERKELİ, *çok ciddi:* Emir veriyorum size, damarlarınıza kadar siyah olun. Ve damarlarınızdan siyah kanlar aksın. Ve Afrika, o damarlarda sürekli olarak hareket halinde olsun. Ve zenciler daha da zencileşsinler. Delirinceye kadar inatla, abanozlarında, renklerinde, sarı gözlerinde, yamyam zevklerinde, delirinceye kadar başkalarının onları mahkûm ettikleri özelliklerden başka bir özellik göstermemeye çalışsınlar. Beyazları sadece yemekle yetinmesinler, aynı zamanda beyazları birbirlerine pişirtsinler. Aynı zamanda, baldır kemiklerine, diz kapaklarına, diz arkalarına, kalın dudaklara, özel usuller geliştirerek yaratıcılıklarını göstersinler; ne bileyim ben bilinmedik soslar uydursunlar, hıçkırık tutmalar, geğirtiler, osuruklar, öyle sinir bozucu dans parçaları çalsınlar, öyle bir resim, bir

dans çıkarsınlar ki, pırıl pırıl cinayet koksun. Ve zenciler, eğer beyazlar bizimle ilgili konularda değişiklik yapacaklarsa, bunu bize acıdıklarından değil, bizden korktuklarından, yıldıklarından yapsınlar! *(Yuf'a:)* Ya siz beyefendi, büyük papaz, sizin için İsa çarmıhta ölmüştür, sizin de karar vermeniz lazım. *(Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:)* Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya gelince, anlatsın bakalım, neler yumurtlayacak! Tamam anladık, kasanın arkasındaymış. Peki ne yaptı, ne dedi? Siz peki bizim için neler yaptınız?

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Kellerkeli'ni göstererek:* Oradaydı. Sizin olduğunuz yerde.

KELLERKELİ, *geri çekilerek:* Hayır, hayır, ben değilim.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *tabutun önünde dans ederek:* Öyleyse kim? *(Kimse cevap vermez.)* Öyleyse kim? Ne istiyorsunuz yani, ben şimdi tabutu açıp, canlısına yaptıklarımı bir de ölüsüne mi yapayım istiyorsunuz? Pekâlâ biliyorsunuz ki şu anda bir temsilde bulunuyoruz. Konuşmayan bir oyuncu gerekiyor bana. Bu akşam ben sonuna kadar götüreceğim temsili, tamam mı? Ben bu akşam güzeli oynuyorum. Kim yardım edecek bana? Kim? Zaten bütün bunların o kadar önemi yok ki. Ha o olmuş, ha bu. Beyazlar herkesin bildiği gibi bir zenciyi bir başka zenciden pek ayırt edemezler.

Hepsi Saadet'e bakar. Tereddüt ettikten sonra, Saadet ayağa kalkıp konuşur.

SAADET: Beyefendi... Samba Graham Yuf! Şimdi sıra sizde.

YUF, *korkarak:* Ama hanımefendi!

SAADET: Bu akşam ölü kadın siz olacaksınız. Hadi yerinize.

Yavaş yavaş gösterişle, her biri yerini alır: Yuf katafalkın önüne yerleşir, yüzü seyircilere dönüktür.

SAADET, *tekrar otururak:* Aletleri getirin.

Uf-Acıdı, sağ paravanın arkasından sarı perukalı bir konsol çıkarır, kartondan, kaba bir karnaval maskesi, koca yanaklı, gülen bir beyaz kadını canlandırmaktadır; iki top

yumak ve bir tığ örgü, örülmeye başlanmış pembe bir kazak ve beyaz eldivenler vardır.

SAADET: Bay Yuf, beyanda bulunun. Formülü herhalde biliyorsunuzdur, sanırım.

YUF, *yüzü seyirciye dönük:* Ben Samba Graham Yuf. Oubangi Chari'nin kara bataklıklarında doğdum. Üzgün üzgün elveda diyorum size. Korkmuyorum. Bana kapıyı açın, gireceğim, bana hazırladığınız ölümün içine ineceğim.

SAADET: Tamam. Artık sıra vedalaşmaya geldi.

Yuf, katafalkın önünde ayakta kalır, öbür oyuncular solda sıra olup yavaş yavaş gerisin geriye yürürler, erkekler ceplerinden, kadınlar göğüslerinden küçük bir mendil çıkarıp sallarlar. Katafalkın arkasına doğru böyle çok yavaş gerilerken, onlara teşekkür etmeye çalışan Yuf seyircilere dönük olarak durmadan selam vermektedir. Orta perdeden bir ninni söylerler.

HEPSİ, *ninni söyleyerek:*

Ötün cici karatavuklar ötün
Islık çalın çevik zencicikler bütün
Suda yüzüyorsunuz siz
Kuşlar gibisiniz siz
Ada kuşları gibi bütün
Benim cici keratalarım
Dikkat bak orda köpekbalıklarım.
Mavi gökte kızıl bir leke
Hadi inin uyuyun aşağı yerlerde
O görülmez çimenliklerde
Ben de hıçkıra hıçkıra ağlayayım
Gözlaşlarımda teselli bulayım.

Yuf selamlar, teşekkür eder.

YUF: Çok güzeldi şarkınız, şu sizin hüznünüz bana şeref veriyor. Şimdi ben yeni bir dünyada yeni adımlarımı ataca-

ğım. Ve tekrardan geri gelirsem orada neler olduğunu size de anlatacağım. Ey, zencilerin büyük ülkesi, sana elveda diyorum.

Selamlar.

KELLERKELİ: Şimdi de maske için düzene girilsin bakalım!

YUF, *sızlanarak:* Yahu bu akşam öldürme anını tekrar canlandırmaktan vazgeçemez miyiz? Çevrenize bakın bir. Her şeyden vazgeçebilir insan. Tuzdan, tütünden, metrodan, kadınlardan, vaftiz haplarından, hatta omlet yaparken yumurta bile kullanılmayabilir.

KELLERKELİ: Tamam dedim. Devam edin. Aletler nerde?

Her oyuncu bir tören havasıyla perukayı, maskeyi, eldivenleri getirir, Yuf'u süslerler. Yuf, süslü püslü, kazağı eline alır. Bu arada Ne Köy Olur Ne Kasaba sabırsızlanmaktadır.

KELLERKELİ, *Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:* Sizi dinliyoruz.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *diğerlerinin üzerinde yapacağı etkiyi görebilme amacıyla gerileyerek:* Bildiğiniz gibi... Ben işten sonra bir şeyler içeyim diye girmiştim oraya...

UF-ACIDI: Dur! Çok solgunsun.

Boya kutusuna doğru koşar, geri dönüp Ne Köy Olur Ne Kasaba'nın yüzünü ve ellerini karaya boyar, üzerlerine tükürüp ovuşturur.

UF-ACIDI: Peki şimdi tiril tiril titremiyor mudur; dişleri!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Oradaydı demek... *(Aniden durup bir şeyler arar.)* Sonuna kadar gitmek sizce iyi bir şey demek, ha? Emin misiniz?

KAR: Biraz önce bana hakaret etmek söz konusu olduğu zaman tereddüt etmediniz bile. Zaten ölmüş bir beyaz kadını gebertme gücünü mü kendinizde bulamayacaktınız yani?

UF-ACIDI: Kar haklı, yerden göğe haklı. Sizin tereddütleriniz bizi rahatsız ediyor. Artık sabırsızlıktan patlayacaktık neredeyse.

KELLERKELİ, *kızgınlıkla:* Şu kelimeyi geri alın Uf-Acıdı. Kolektif bir histeri içinde değiliz burada, bir törendeyiz.

UF-ACIDI, *seyircilere:* Tamam affedersiniz beyler, affedersiniz bayanlar.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Oradaydı ama... Zenciler, küfürleri unuttunuz, hakaretleri.

Hepsi birbirine bakar.

KELLERKELİ: Tamam, haklı. Hadi bakalım Fazilet. Şöyle güzel, açık saçık yerinde küfürler bul.

Fazilet, kilisede Meryem Ana için yapılan uzun dualar gibi tek sesle dua okur.

Yuf'un önünde eğilen Fazilet SOLGUNLAR DUASI*'nı okur.*

FAZİLET:

Bir veremlinin hırıltıları gibi solgun,
Sarılık hastalığına tutulmuş bir adamın kıçından çıkanlar gibi solgun,
Bir kobranın karnı kadar solgun,
Ölüme mahkûm olmuşlar kadar solgun,
Sabahları kızarttıkları tanrı kadar solgun,
Gecede bir bıçak kadar solgun,
Solgun solgun... Sadece İngilizler,
Almanlar, Belçikalılar
solgun olmaz, onlar kırmızıdırlar.
Kıskançlık gibi solgun,
Sizi selamlıyorum solgunlar.

Fazilet ayrılır. Kar onun yerini alır ve Yuf'u selamladıktan sonra:

KAR: Ben de sizi selamlıyorum. Fildişi kule, gök kapısı, iki kanatlı ve içine pis kokan şahane bir zenciyi alan kapılar. Ne kadar solgunsunuz. Hangi dert sizi için için yiyor? Bu akşam Kamelyalı Kadın'ı mı oynayacaksınız? Dert sizi daha da beyaz yapmış, tam bir beyazlığa doğru götürmüş, ne şahane. *(Gülmekten katılır.)* Fakat, sizin o kara pamuktan çoraplarınızın altından neler sızıyor öyle? Tanrım doğru mu, tuzağa düşmüş bir beyazın maskesinin arkasında bir zavallı

zencinin korkudan tiril tiril titrediği doğru mu? *(Geri çekilir ve Uf-Acıdı'ya seslenir.)* Hadi bakalım, sende sıra.

UF-ACIDI: İkimizde.

Eteklerini kaldırır, açık saçık bir dans yapar.

KELLERKELİ: Hadi sıra sende. Ne Köy Olur Ne Kasaba.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ben yapabilecek miyim bilemiyorum.

KELLERKELİ, *kızmış:* Ne? Gene mi hava değiştirdiniz? Kimle konuşuyorsunuz? Neler anlatıyorsunuz? Burası tiyatro, şehiriçi değil diyorum size. Tiyatro, üstelik dram, hem de cinayet.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *aniden çok kızmıştır, öne atılır gibi yapar, herkesi itmeye çalışır gibi davranır:* Çekilin! Giriyorum. *(Geri çekilmişken tekrar ilerler.)* Giriyorum. Hem de osuruyorum. Ben baldırlarımın üzerinde ağır ağır taşıyorum onu dökme sütûn gibi. Ve kendime kendime getiriyorum. Biraz kendi çevreme bakıyorum.

UF-ACIDI: Yalan söylüyorsunuz. Sizi gidi içten pazarlıklı sizi. Etrafı kolaçan ede ede girdiniz dün. Saptırıyorsunuz.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Giriyorum. Şöyle bir yaklaşıyorum, yavaşça. Kaçamak bir göz atıyorum etrafa. Bakıyorum. Sağa. Sola. "Günaydın hanımefendi." *(Yuf'u selamlar, Yuf onun karşısında hürmetle eğilir, ördüğü kazağı hâlâ elinde tutmaktadır.)* Günaydın hanımefendi. Hava pek de sıcak değil. Pek sıcak değil. *(Maske'nin ne dediğini duyabilmek için hepsi kulak kesilir. Artık susmuştur, ama herhalde oyuncular bir şeyler duymuştur ki gülerek kalkarlar, hep bir ağızdan gülmektedirler.)* Pek sıcak değil. Öyle bir an geldi ki girdim. Bu cesareti gösterdim. En azından burada hava iyi. N'apıyorsunuz? Kar başlığı mı örüyorsunuz? Pembe mi? Işık çok tatlı. Sizin güzel yüzünüze de böylesi yakışır. Evet bir bardak rom içeceğim. Damla damla içeceğim. *(Ton değiştirerek zencilere hitap eder.)* Tonlamam iyi mi?

HEPSİ, *nefes nefese*: Evet!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ay –çünkü geceydi neredeyse– doğdu, böceklerle dolu bir manzara üstünde, hamarat bir aydı.

Uzak bir ülkeydi orası hanımefendi ama bütün vücudum tanık olarak orayı size tastamam anlatabilir. Bakın nasıl şarkılar söylüyor benim oyluklarım! Dinleyin! *(Aniden durup örgü ören Maske'yi gösterir.)* Yahu eteği bile yok bunun ne bu saçmalık? Bak şimdi söylemem gerekenleri bırakır, dururum; hemen bir tane etek bulun ona.

KELLERKELİ: Kar, senin şalın.

KAR: Tülden şalımı vereceğim ona ha! İçine eder, mahveder onu.

KELLERKELİ: Peki kimsenin ona uzatacak bir şeyi yok mu?

Hepsi sessizdir, aniden Saadet kalkıp, eteğini çıkartır, Yuf'a atar.

SAADET: Giy şunu. Çizmelerini saklar hiç olmazsa.

Yuf örgüyü bırakır. Etekliği bir iki kişi ona giydirir.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Tekrardan alıyorum... "Ay"...

UF-ACIDI: Ne gereği var canım, onları zaten söyledin.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *boyun eğerek:* Tamam. Devam ediyorum. Bakın nasıl şarkılar söylüyor benim oyluklarım, zira... *(Uzun bir zaman, sanki çok önemli bir açıklamada bulunacakmış gibi sessiz kalır.)*... Zira benim kasıklarım onu baştan çıkarıyordu. *(Kendini beğenmiş bir havayla:)* Sorun isterseniz kendisine. *(Zenciler maskeye yaklaşıp, kulağına fısıldar. Maske sessiz kalır ama zenciler kahkahadan kırılır.)* Görüyorsunuz işte! Hâlâ sanki çok matah bir şeymiş gibi bununla iftihar bile ediyor! *(Bir sessizlik anı.)* Yahu gene bu böyle olmuyor, ama bütün bunları daha havalı oynamalıyız! Yatak odası yerine kullandıkları tavan arasında yatırdıkları annesinin sesini duyuyordum, akşam iksiri için çağırıyordu. *(Kısa bir zaman sonra Saadet'e:)* Tamam mı? Hadi bakalım şimdi sıra sizde. Siz anneyi oynayın.

SAADET, *gözlerini tavana kaldırıp, sesini iniltili hasta bir kadın sesine benzetmeye çalışarak:* Ma-a-rie! Ma-a-rie! Benim pralin saatim geldi, bir de aspirinimi yutma saatim, kızım! Hadi şimdi dua etme saati.

Maske sese doğru yönelir gibi olur, Saadet'e doğru birkaç ufak adım atar, ama ne Köy Olur Ne Kasaba, sert ve sessiz bir biçimde müdahalede bulunur.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *kadın sesiyle*: Tamam anneciğim hemen geliyorum. Su ısınıyor. Birkaç tane çarşafı ütüleyim sonra pralinlerini getireceğim sana. *(Maske'ye:)* Yavaş yavaş, kızım. Aldırma o moruk karıya. Benim gibi yap. İçi geçmiş artık onun, gebersin bir pralini de ememiyorsa artık. Sen şimdi su ısıtıyorsun ya, onu asıl bayram için kullanırız artık. Ne var orada...

SAADET: Ma-a-rie! Küçük sevgili kızım benim, cici kızım hadi, benim pralin saatim geldi çattı. Senin baban mahkemelerde yargıçken, tam bu saatlerde bir tane getirirdi bana: tam akşam üstü saati. Hadi buralarda beni yalnız bırakma şimdi tavan arasında. *(Bir sessizlik anı.)* Hem dikkat et bak şimdi bir kız geliyor, fırıncının kızı.

KELLERKELİ, *kulise doğru ittiği Uf-Acıdı'ya*: Hadi bakalım sıra sizde. Giriniz.

Fazilet kulise kadar gerilemiştir, bir kortejdeymiş gibi tereddüt ede ede ilerler.

UF-ACIDI, *komşu sesiyle*: İyi akşamlar Marie. Orada değil misin? Aman Tanrım, hava ne kadar da kararmış! Bir zencinin kıçı gibi kara derler ya kibarca köy korucuları, öyle olmuş. Bir zencinin dememek lazım zaten ayıp, bir siyahın kıçı gibi diyelim. Canım biraz terbiyeli olmak lazım. *(Kısa bir an.)* Ne yapıyorsunuz, kasayla mı uğraşıyorsunuz? İyi o zaman... Ne zor iş olduğunu bilirim ben onun, anladım, yarın gene gelirim. Hadi iyi akşamlar, Allahaısmarladık Bayan Marie.

Çıkan birinin bütün hareketlerini taklit eder ama sahneden ayrılmaz, bakışı dışarı yönelik, çıkma havasında, sabitleşmiştir.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *şatafatlı anlatmaya devam ederek*: Ben orada gölgede büzülmüş kalmıştım. Şöyle mırıldanıyordum: Bakın nasıl şarkılar söylüyor benim oyluk-

ların. Dinleyin! *(Pantolonunun altından oyluğunu çıkarır gibi yapar.)* Bir gürültü, bir gürültü, panterler ve kaplanlar miyavlıyorlar sanki. Geri mi çekiliyorlar yoksa? Benim leoparlarım geriniyorlar. Ben şöyle bir düğmelerimi çözeyim, Büyük İmparatorlukların birinden büyük bir kartal çıkıp gelir, bizim buradaki karlardan bir havalanıp, gidip sizin Pirene adındaki dağlarınızın üstüne üstüne abanır anında. Hem de anında. Ama... Hadi boş ver şimdi, düğmelerimi çözmeyeyim. Ateşler yanıyor ve bizim kuru parmaklarımızın altında trampetler... *(Hepsi yerlerinde dans etmeye başlarlar, -kulise bakan Uf-Acıdı bile, hatta Mahkeme Heyeti bile, Maske dışında herkes dans etmektedir– aynı zamanda çok yavaş olarak elleriyle tempo tutarlar.)* Sonra çitin orada ne danstı ama! *(Arkadaşlarına döner.)* E yani şöyle ya da böyle onu baştan çıkarmalıydım, değil mi?.. Onu odasına doğru götürmekti amacım. Mağazanın kapısı sokağa açılıyordu. Tavanda, orospu ihtiyar karı ölüyordu...

SAADET, *Yaşlı annenin taklidini yaparak:* Pralinler! Pra-linler! Dualar, dualar. Hadi bakalım dua saati! Unutma.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *çok kızmış:* Her şeyi berbat edecek bu kadın. *(Kadın sesiyle:)* Anneciğim, şurada bir sandıklık işim kaldı, onları da bitireyim, hemen yanına geleceğim. *(Yeniden şatafatlı anlatım havasına dönerek:)* İkinci bir bardak rom istedim. Sonra alkol birdenbire benim cinlerimi tepeme topladı. Sanki şöyle bir darbe ile uçuyormuşum gibi oldum, kanatlanmışım gibi. Gözümün önünden sıra sıra bizim savaşçılarımız geçti, bizim hastalıklarımız, bizim timsahlarımız geçti sanki önümden, bizim amazonlarımız, bizim sazdan kulübelerimiz, bizim avlarımız, bizim çağlayanlarımız, bizim pamuğumuz, hatta cüzam bile, hatta hani o bin tane delikanlı vardı ya tozda mahvolan, onları bile gözümün önüne getirdim şöyle; dişlerim gıcırdadığında o kayıkların en güzeli, en incesi birdenbire sesleniyordu sanki; sanki tango dansı yapacakmış gibi bir elim cebimde yaklaştım ve dedim ki: "Sevgili hanımefendi, dışarıda hava iyi değil." O da bana şöyle cevap verdi.

(Biraz önceki gibi hepsi, susmuş olan Maske'yi dinler, sonra her zamanki düzenli kahkahalarıyla gülerler.)... Evet, çok haklısınız. İnsan ihtiyatlı olmalı. Taşrada çok konuşur insanlar.

UF-ACIDI: *geri dönüyormuş, sanki dükkâna girmek istiyormuş gibi yapar:* Bayan Marie, siz hâlâ ışıkları yakmadınız mı? Gözlerinizi kör edeceksiniz, öyle karanlıkta çalışa çalışa. *(Bir anlık duruş.)* Birisinin ıslık çaldığını duydum. Yolda. Kocanızdır herhalde. İyi geceler Marie.

Daha öncekisiyle aynı mimik. Bu arada Ne Köy Olur Ne Kasaba yakalanmaktan epey korkar gibi görünür.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *anlatır gibi:* Pek dişe dokunur önlemler almamışsınız: Güneşler dönüyor dünyanın çevresinde...

SAADET, *yaşlı annenin taklidini yaparak:* Ma-a-rie! Pra-a-lin! Geceden kork kızcağızım. Geceleyin bütün kediler gridir biliyorsun. Sonra annesine insan hiç öyle pralinini vermeyi unutur mu, cici ve yaşlı annesine? *(Bir an sessizlik.)* Hadi bakalım kız kardeşin Suzanne'a git söyle de eve dönsün artık.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *kadın sesiyle:* Suzanne, Suzanne neredesin?

KAR, *saklandığı katafalkın arkasından koşarak:* Ben buradayım canım. Bahçedeyim.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Katafalka doğru yönelmeye çalışan Maske'yi tutarak, kadın sesiyle:* Sen orada bahçede yalnız mısın?

MİSYONER, *Kellerkeli'ne:* Hadi sıra sende Kellerkeli.

Kellerkeli, sol kulise kadar koşar, oralı değilmiş gibi ıslık çala çala sanki oradan geliyormuş gibi yapar. Aslında yerinde sayarak, yürüyormuş gibi yapar.

KAR: Ben yalnızım, yalnızım. Ve burada kemiklerle oynuyorum.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *yine kadın sesiyle:* Kendini kolla Suzanne, bilhassa çevredeki serserilere dikkat et. Gine'den

pilot toplamaya başladıklarından beri ülkemiz hiç de emniyetli bir yer değil.

KAR'IN SESİ: Gine'den mi? Pilot ha!

NE KÖY OLUR NE KASABA, *anlatıcı sesiyle:* Gine'ye pis karı!... Güneşler dönüyor dünyanın çevresinde, kartallar bizim savaş alanlarımıza atılıyorlar... Hadi bakalım pencereyi kapatalım. Anlamak istemeyen birisi gibi hareket etti. Ben de çok kibarca gittim pencereyi kapattım. Kar yağıyordu şehrin üzerine.

FAZİLET, *deli gibi üzerine atılarak:* Devam etme.

UF-ACIDI, *yine çıkıyormuş gibi yapmasına karşın aynı yerdedir, ama kestirip atmak için başını döndürür:* Bakın görüyor musunuz nasıl kendini veriyor. Zevkten köpükler saçıyor, sigarasını tüttürüyor! Sanki, bir serap gibi!

FAZİLET: Ne Köy Olur Ne Kasaba, yeter artık. Rica ediyorum, dur.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Fazilet'e bakarak:* Sizin o mavi gözünüzün saydamlığı yok mu, o köşesinde parıldayan gözyaşı, sizin o semavi boynunuz yok mu...

FAZİLET: Kimle konuşuyorsun sen? Sayıklıyorsun.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *yine Fazilet'e bakarak:* Ben sizi seviyorum ve artık dayanamıyorum.

FAZİLET, *avazı çıktığı kadar bağırır:* Ne Köy Olur Ne Kasaba!

KAR, *katafalkın arkasından kafasını sadece aşağıdaki repliği söyleyebilecek zaman süresinde çıkararak:* Ama şekerim, siz değilsiniz ki söz konusu olan. Bunun farkına varmalıydınız.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *yavaş yavaş, mekanik bir biçimde yün örmeyi sürdüren Maske'ye döner:* Tabanları Cezayir menekşesi renginde olan ayaklarınız yok mu sizin, o üzerleri cilalı olan ayaklarınız, işte onlar çimentoda geziniyorlardı.

FAZİLET: Daha önceden söyledin bana bunu. Sus.

KELLERKELİ, *sessiz ıslığını, aynı yerde saymayı bırakır, çok kızmış bir surat takınır:* Zenciler, bakın kızıyorum. Ya oyunumuza devam edelim ya da çıkalım.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *şaşmaz, kesin bir hareketle Maske'ye döner:* Bütün hareketlerinizin en tatlıları sizi o kadar

güzel şekilde ortaya koyuyor ki, sizin omuzlarınızda olduğum zaman, ben kendimi rüzgârla uçmuş gibi hissediyorum. Gözünüzdeki mor halka beni yaralıyor. Gideceğiniz zaman, bayan,... Gidiniz. *(Seyir-cilere:)* Çünkü gelmiyordu, gidiyordu, yatak odasına gidiyordu...

SAADET, *yaşlı kadını taklit ederek:* Pralinim ve dua kitabım!

KAR'IN SESİ: Yalnızım, yalnızım, bahçede yapayalnızım. Fıskiyenin üzerinde ata binmiş gibiyim.

UF-ACIDI, *geri dönüyormuş gibi:* İyi akşamlar, Marie. Kapınızı iyi kapatın.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *anlatıcı sesiyle:* ... Yatak odasına ben, onu boğmak için onun arkasından gittim. *(Maske'ye:)* Hadi ilerle, pis karı. Git de yıkan. *(Seyircilere:)* Çabuk hareket etmem gerekiyordu artık. Boynuzlu geliyordu salına salına. *(Harekete geçmek için Maske gider.)* Dur bakalım! *(Seyircilere:)* Ama önce o karıdan neler elde ettiğimi size göstereyim; yakalanmıştı artık, ele geçmişti...

YARGIÇ: Ama Fazilet hangi rolü oynuyor, bu cinayette?

Kellerkeli ve Uf-Acıdı kafalarını gösterirler, Kar da kendininkini gösterince çok ilgilenirler.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *bir tereddütten sonra:* Hiçbirini. Hiçbir zaman benim yanımda olmamazlık etmedi ki... Ölümsüz bir halde hep yanımdaydı. *(Seyircilere:)* ...Yakalanmıştı artık, ele geçmişti. Hem de çok becerikli bir kızdı ve hatta kendi ırkının arasında en ünlülerden biriydi. Gelin şöyle bir çember oluşturun. *(Aynı anda seyircilerle ve sahnede varsaydığı görünmez zencilerle konuşuyormuş gibi yapar.)* Çok fazla yakına değil. Tamam. Şimdi ben size onu çalıştıracağım. *(Maske'ye:)* Hazır mısın?

YARGIÇ: Hayır, hayır, siz demen daha iyi olur, unuttun mu!.

NE KÖY OLUR NE KASABA: O kadar önemli mi bu, siz önem veriyor musunuz yani?

YARGIÇ: Evet. Böylesi daha iyi. Araya mesafe koymaktan çekinmemelisiniz.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Tamam, nasıl isterseniz. *(Seyircilere:)* Piyano çalmayı biliyor, hem de çok iyi biliyor. Bir an şu kazağı tutabilir mi birisi bana? *(Doğrudan seyirciye seslenir, en sonunda bir seyirci sahneye çıkıp Yuf'un elinden tığı alır. Seyirciye:)* Teşekkür ederim beyefendi (ya da hanımefendi). *(Maske'ye:)* Hadi bize Charles Gounod'dan bir melodi çalsanıza. *(Maske uysal uysal görünmez bir tabureye oturur, görünmez bir piyanoda, seyircilere dönük çalar.)* Durun!

Çalması bitince Mahkeme Heyeti alkışlar.

KRALİÇE, *kırıtarak:* Mükemmel oldu, mükemmel, fazlasıyla mükemmel. Şimdi, bütün melodilerimiz tekrardan ortaya çıkacak, ele güne karşı hatta rakiplerimize karşı, kara günlerimizde bile onları söyleyeceğiz.

UŞAK, *Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:* Ne yapmasını bilir başka?

KÖY: Kazak örmesini bilir, gördüğünüz gibi. Kulağı örten başlıklar, küçük baca temizleyicileri için. Pazar günleri mızıka çalar. Dua eder. *(Maske'ye:)* Hadi bakalım şimdi diz çökün! *(Diz çöker.)* Ellerinizi birleştirin, gözleriniz göğe baksın. Tamam. Dua edin! *(Mahkeme Heyeti kibar bir seçkinlikle alkışlar.)* –Bir sürü şey daha yapabilir. Hatta suluboya resim yapar ve bardakları da o çalkalar.

SAADET, *yaşlı anne sesi:* Marie! Ma-a-arie! Şekerim, kızım!. Saati geldi.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *kadın sesiyle:* Tamam anneciğim. Şimdi bitiriyorum bardakları çalkalamayı. *(Anlatıcı sesiyle:)* Hatta bir keresinde alevler içinde ızgara bile yaptığı olmuştur...

MAHKEME HEYETİ, *Misyoner dışında:* Çabuk, çabuk anlatın!.

MİSYONER: Bu pis işi tekrardan hatırlatmak mı istiyorsunuz?

UŞAK, *Misyoner'e:* Göğe yerleştiremediniz mi onu siz bunca zamandır?

KRALİÇE: Ne istiyorlar hâlâ?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Atının üzerinde, bir sürü bayrak üzerinde dört nala gidiyordu. Sonra günün birinde yakalandı kadın, hapse atıldı ve yakıldı.

KAR, *kafasını göstererek, kahkahalarla gülerek:* Ondan sonra da parçaları yendi.

KRALİÇE, *tüyler ürperten bir haykırışla:* Azizem benim!

Yüzünü kapatarak, korkunç çığlıklar ata ata çıkar; Uşak onunla beraber gider.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ama en çok da istediğini yapar. Saati geldi mi ebeyi çağır. *(Uf-Acıdı'ya:)* Hadi bakalım sıra sende Bobo.

Uf-Acıdı Maske'ye yaklaşıp, tatlılıkla konuşur.

UF-ACIDI: Acı çekmemek için şöyle bir uzanın. *(Kendisine hiç cevap vermeyen Maske'yi dinler.)* Gururunuza ne oldu sizin?... Tamam. Ayakta kalın.

Diz çöker ve Maske'nin eteklerinin altından aşağı yukarı 60 cm. yüksekliğinde bir oyuncak bebek çıkarır, oyuncak Vali'yi canlandırmaktadır.

VALİ, *Mahkeme Heyeti'ne:* Ben dünyaya geliyorum! Çizmelerim var, madalyalarım var...

Uf-Acıdı yine arar ve bir bebek daha çıkarır: Uşak'ın bebek şeklidir bu.

UŞAK: Suratım çıkıvermiş!..

Uf-Acıdı arar ve Yargıç'ı çıkarır.

YARGIÇ, *şaşkın:* Ben mi?

VALİ: *Yargıç'a:* Evet siz, hık demiş burnunuzdan düşmüş!

Uf-Acıdı Misyoner'i çıkarır.

MİSYONER: Tanrı'nın yolları...

KRALİÇE, *kendine yontarak:* Ben buradan çıkmayı becerebilsem...

Uf-Acıdı Kraliçe'yi canlandıran bir bebek çıkarır.

KRALİÇE, *kurtulmuş*: İşte bu! Anam beni ayaktayken işeyerek doğurdu!

Zenciler Mahkeme Heyeti'nin bulunduğu balkonun altına, sahnenin soluna bebekleri

dizmişlerdir. Bir an onları seyreder, sonra anlatmayı sürdürürler.

KAR, *sağdaki kulise girecekmiş gibi, çıkma konumunda, başını döndürürken öyle kalakalmıştır:* Ne olursa olsun kasada çürüyen kız hiçbir zaman böyle bir bayramda bulunmuş olamaz.

Vali çıkar.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Artık ondan bahsetmeyelim. *(Tığı tutan seyirciye:)* Ona örgüsünü geri verin. Sağolun beyefendi, artık özgürsünüz. *(Seyirci yerine geri döner.) (Maske'ye:)* Şimdi tekrar başlayalım. Hadi hanımefendi... *(Maske çok yavaşça sağ paravana doğru yürümeye başlar.)* Yürüyün! Bu akşam krallıktaki en güzel tutum sizinki. *(Seyircilere:)* Gördüğünüz gibi koca çok geç geliyordu. Sadece cesedi gördü. Cesedin karnı açılmıştı ama sıcaktı, karısının cesediydi bu. *(Durmuş olan ama bir an sonra yürümesini sürdüren Maske'ye:)* Artık eteklerinize takılan bir zenci değil, dillerini çıkaran bir köle pazarıdır. Hadi bakalım ilerleyin. Ne yani bana bir bardak rom hediye ettiniz diye kendinizi ne zannediyorsunuz ha? Pis karı! Çekin bakalım beni dantellerinize doğru... *(Çok yavaşça, Maske önde, paravana doğru ilerlerler.)* Sizin elbiselerinizin altında hiç olmazsa benim bakışımdan daha ipeksi bir kara etek vardır...

FAZİLET, *diz çökerek*: Ne Köy Olur Ne Kasaba!

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Maske'ye*: Daha çabuk yürüyün, benim acelem var. Koridoru izleyin. Sağa dönün. Tamam. Odanızın kapısını biliyor musunuz? Açın. Ne de güzel yürüyorsunuz, soylu ve ailevi at terkisindesiniz sanki! *(Basamakları çıkarlar, paravanın arkasına geçeceklerdir. Ama Maske'yi izlemeden önce Ne Köy Olur Ne Kasaba seyircilere döner.)* Kimse arkamdan geliyor mu? *(Zencilere:)* Benim arkamdan geliyor musunuz? *(Zenciler yani Kellerkeli, Uf-Acıdı, ve Kar, onun arkasına yerleşirler –Fazilet diz çökmüştür–, ellerini çırpıp, ayaklarını oynatır gibi yapmaktadırlar,)* Çok uzağa gidersem, beni durdurun.

Vali geri döner.

YARGIÇ: Kraliçe ne yapıyor?

VALİ: Ağlıyor, beyefendi. Gözlerinden şelaleler akıyor ve ovalara kadar iniyor. Ne yazık ki ovaları verimli kılamayacaklar, çünkü akan su tuzlu ve sıcak.

MİSYONER: Dine ihtiyacı var mı?

UŞAK: Ben onu teselli ederim. Ona gereken şey var bende.

HERKES, *(Fazilet dışında) Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:* Biz sana yardım edeceğiz. Hiçbir şeyden korkma. Yürümeye devam et.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *yalvararak:* Söyleyin bakalım zenciler, ben kendimi durduramazsam ne olacak?

HERKES: *(Fazilet dışında)* İlerle!

UF-ACIDI: Onların uşağı sana örnek oldu. Şimdiden Kraliçe'nin yanında.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *bir dizini kıvırır:* Zenciler, size yalvarıyorum...

UF-ACIDI, *gülerek:* Gir kodese, hantal şey seni.

KAR, *diz çöker:* Hadi bakalım şimdi seller akıt. Döllerinin selinden sonra, onun kanının selleri... *(Elleriyle siper alır.)* Ben içeceğim onları, Ne Köy Olur Ne Kasaba. Ben onlarla çenemi, karnımı, omuzlarımı yıkayacağım.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *paravanın arkasında duran makseli zencinin beyaz eldivenli eli; onun omuzunu tutar, orada kalır.* Arkadaşlar, arkadaşlar. Sizden rica ediyorum...

HERKES, *elleriyle ve ayaklarıyla hafif tempo tutarak:* Şimdi odaya gir. Şimdiden yatmış. Kazağını bir yere koymuş. Senin kocaman abanoz vücudunu çağırıyor. Mumu üfledi. Seni rahatlatmak için her tarafı karartmış.

KÖY: Dostlarım...

SAADET, *aniden kalkarak:* Dahomey!.. Dahomey!.. Bana yardım edin zenciler! Hepiniz yardım edin. Beyaz güneşliklerinizle Tombuktu'lu beyler, giriniz. Şuraya yerleştiriniz. Altın ve çamur kaplı bütün kabileler, benim vücudumdan çıkınız!.. Yağmur'un ve Rüzgâr'ın kavimleri, geçiniz. Büyük İmparatorluklar'ın prensleri, çıplak ayakların ve tahta üzen-

gilerin prensleri, koşulmuş atlarınız üzerinde giriniz. Atlarla giriniz, dört nala giriniz! Dört nala! Hop! Hop! Hoppa! Bataklıkların zencileri siz ki uzun gaganızla balık tutarsınız, girin. Dokların zencileri, fabrikaların gürültüsüyle dans edilen yerlerin zencileri, Renault'dan, Citroenden zenciler, siz ağustos böceklerini, gülleri kafeslemek için saz örenler de, giriniz, hem de ayakta kalınız. Yenilmiş askerler giriniz. Yenmiş askerler giriniz. Sıkışınız gene. Kalkanlarınızı duvara dayayınız. Siz de, cesetleri çıkarıp ondan sonra onların kafataslarmdaki beyincikleri emen sizler de, utanmadan giriniz. Siz şurdan yürüyen ve kendi babasıyla yatmış melonkolik, birbiriyle yatmış kız kardeş ve erkek kardeş, geçiniz. Barbarlar, barbarlar, barbarlar, geliniz. Ben sizin hepinizi tanımlayamam, ayrıca ne sizi ne sizin ölülerinizi, ne silahlarınızı ve ne de sabanlarınızı adlandıramam, ama giriniz. Beyaz ayaklarınızın üzerinde yavaş yavaş yürüyünüz. Beyaz mı? Hayır. Siyah. Siyah mı, beyaz mı? Yoksa mavi mi? Kırmızı mı? Yeşil mi? Mavi mi? Beyaz mı? Kırmızı mı? Yeşil mi? Sarı mı? Ne bileyim? Neredeyim? Bütün bu renkler beni bitirdi artık... Sen orada mısın Afrika? Göğüsleri kalkmış Afrika, dolgun kalçalı Afrika, alaycı Afrika, ateş üzerinde, demir üzerinde işlenmiş Afrika, krallıkların milyonlarca köleli Afrikası, sürgün yeri Afrika, sürüklenen Kıta Afrika orada mısın? Şimdi hepiniz yavaş yavaş bayılıyorsunuz, geçmişe gidiyorsunuz, boğulmuşların anlattıklarına, sömürgelerdeki müzelere, bilimadamlarının çalışmalarına başvuruyorsunuz ama gizli bir bayrama katılabilmeniz için bu gece ben sizi çağırıyorum. *(Kendine bakar.)* Gece topak topak olmuş, içinden çıkılmaz, kötülüklere gebe olmuş, kendi nefesini tutuyor ama kokusunu tutamıyor. Orada mısınız? Benim emrim olmadan sahneden ayrılmayınız. Seyirciler size baksınlar. Derin bir uyuşukluk, sizden çıkan hani neredeyse elle tutulacak gibi bir uyuşukluk onlara da yayılıyor ve seyircileri hipnoza daldırıyor. Biraz sonra onlarm arasına ineceğiz. Ama önce...

NE KÖY OLUR NE KASABA: Bayan...

SAADET: ... Ama önce ben size zencilerin en alçağını muhteşem bir törenle tanıtacağım. Adını söylemenin gereği var mı? *(Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:)* Hadi bakalım yola koyul!

NE KÖY OLUR NE KASABA, *titreyerek. Beyaz eldivenli el hâlâ omuzunda durmaktadır*: Bayan...

SAADET: Eğer hâlâ tereddüt ederse, ölünün yerini o alsın da gününü görsün.

Saadet tükenmiştir, oturur.

KÖY VE FAZİLET, *beraber:* Hayır!

KELLERKELİ, *Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:* Hadi odaya girin.

KÖY, *"dies irae" nağmesinde şarkı söyler:* Bayan... Bayan...

KAR, *"dies irae":* Girin, girin... Bizi kötülükten kurtarın. Allah için...

UF-ACIDI, *artık bütün replikler bu nağmeyle söylenecektir:*

Ey çağlayanlarım, gürül gürül akın!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Bayan... Bayan...

KAR: Ben hâlâ kar gibi yağıyorum, sizin köylerinizin üzerine. Sizin mezarlarınızın üzerine hâlâ yağıyorum ve sizi rahata erdiriyorum...

FAZİLET:

Kuzey rüzgârları şimdiden uyandılar
Omuzlarınm üzerine yüklensinler onu
Bütün atlar şimdiden koşuldu.

KÖY, *geri geri çekilerek, hep dizlerinin üzerinde, sanki beyaz eldivenin itmesiyle Maske'nin bulunduğu yere, paravanın arkasına gider, oradan yok olur:* Bayan, bayan...

FAZİLET:

Ve sen akşam alacası
Onu saklayan mantoyu ört üzerine.

KAR:

Pelikanların Meryem Anası,
Yok ol, yok ol, öl yavaş yavaş
Küçük martıcık nazikçe, kibarca bırak
Kendini, sana işkence, işkence etsinler...

FAZİLET:

Yüksek ormanlar, hepiniz şimdi yas tutun

Sessizce girsin aranıza
Ey beyaz toz, onun o koca ayaklarına
Ormanı kenarında yetişen otlardan ayakkabılar yapın.

YARGIÇ, *tek dürbünüyle paravanın arkasında olanlara bakan Vali'ye*: Ne görüyorsunuz?

VALİ: Çok normal şeyler canım. *(Güler.)* Kadın mahvoluyor. Ne derlerse desinler, bu çocuklar gururlu sikiciler.

MİSYONER: Siz kendinizi unutuyorsunuz, Vali'ciğim.

VALİ: Affedersiniz. Benim söylemek istediğim şu: Et birazcık zayıftır. Bu bir doğa kanunudur.

YARGIÇ: Peki, ne yapıyorlar? Anlatınız.

VALİ: İlk önce ellerini yıkıyor... sonra siliyor... çok temiz çocuklar canım. Ben zaten buna çok önceden dikkat etmiştim. Ben teğmenken, benim bir emir erim vardı, o da...

YARGIÇ: Peki başka ne yapıyor?

VALİ: Gülümsüyor... sigara paketini çıkarıyor... puf! Şimdi mumu üfledi.

YARGIÇ: Bu doğru olamaz.

VALİ: Bir dürbün veya fener alın, kendiniz gidin o zaman.

Yargıç omuzlarını silker.

KELLERKELİ, *Saadet uzun tiradını çekerken, yavaşça girmiş olan Aziz-Nazarlık-Şehri'nin varlığının birden farkına varır*: Siz ha! Ben size ancak her şey bittikten sonra haber verin dememiş miydim? Oldu mu? Bitti mi? *(Mahkeme Heyeti'ne döner, Heyet'in bütün kişileri ellerini yüzlerine götürmüşlerdir.)* Maskelerinizi henüz çıkarmayın!

NAZARLIK-ŞEHRİ: Daha tam bitmedi. Elinden geldiğince kendini savunmaya çalışıyor ama nasıl olsa yok edilecek.

KELLERKELİ, *sesini değiştirmiştir, ağdalı havasını bırakır; doğal bir sesle konuşur:* Gürültü çıkacak, patlama filan duyulacak. *(Bir an.)* Suçlu olduğundan emin misiniz? Bilhassa bizim aradığımız suçlu olduğundan emin misiniz?

NAZARLIK-ŞEHRİ, *biraz alaycı:* Yoksa birden pimpiriklendiniz mi?

KELLERKELİ: Düşünün bir kere: Burada söz konusu olan bir zenciyi yargılamak, büyük ihtimalle mahkûm etmek, ve hatta idam etmek; çok önemli şeyler bunlar. Artık söz konusu olan bir oyun değil. Şurada elimizde tuttuğumuz ve sorumlusu olduğumuz adam gerçek bir adamdır. Hareket ediyor, ağzında bir şeyler çiğniyor, öksürüyor, titriyor: Biraz sonra öldürülecek.

NAZARLIK-ŞEHRİ: Çok acı bir şey, ama onların önünde *(Seyircileri gösterir.)* bu komediyi sürdürsek de, biz bize kaldığımızda, kendi aramızda olduğumuz zaman artık oynamamalıyız. Kan sorumluluğunu da üzerimize almaya kendimizi alıştırmamız lazım –kendi kanımız bu. Bir de işin ahlâki bir ağırlığı...

KELLERKELİ: Ben sana önceden söyledim, bazı şeyleri engelleyemezsin. Burada söz konusu olan, canlı, sıcak, ince, üzerinde dumanları tüten, akıcı bir kan...

NAZARLIK-ŞEHRİ: Peki bu oynadığımız oyun ne o zaman? Bütün bu komedi iş olsun diye miydi?

KELLERKELİ, *sözünü keserek:* Kes sesini! *(Bir an.)* Öldürülecek mi?

NAZARLIK ŞEHRİ: Evet.

KELLERKELİ: Güzel. Şimdi onların yanına dön.

NAZARLIK ŞEHRİ: Ben de burada kalmak zorundayım. Ne olursa olsun çok geç oldu. Bırakın beni işi sonuna kadar götüreyim. Burada.

KELLERKELİ: Tamam... Kalın. *(Zenci kadınlara:)* Siz de susun artık. Ne Köy Olur Ne Kasaba bizim için çalışıyor. Sessizce yardım edin ona, ne olursa olsun yardım edin.

Uşak girer.

VALİ: Kraliçe ne yapıyor?

UŞAK: Hep ağlıyor. Eylülün sıcak gözyaşları ondan çıkan.

VALİ: Peki... Ne dedi?

UŞAK: En azından çocuğu kurtarın! Ve anneye de biraz kibar davranın, dedi. Demek ki birazcık sapıttı çünkü beyaz ne de olsa.

Çok uzun bir sessizlik.

FAZİLET, *çekingen:* Geri dönmüyor.

UF-ACIDI, *yarı kısık bir sesle:* Zamanı yok ki. Çok uzak bir kere...

FAZİLET: Nasıl yani çok uzak? Şu paravanın arkasında.

UF-ACIDI, *hafif kızmış, sesini yarı yarıya kısarak:* Tamam ama aynı zamanda başka yere gitmek zorundalar. Odadan çıkacaklar, bahçeyi geçecekler, orada fındık ağaçlarının olduğu sola dönen patikadan geçecekler, dikenler var, onlardan kurtulacaklar, önlerine tuz atacaklar, sonra çizmelerini giyecekler, sonra bir küçük koruya girecekler... Artık gece olacak. Korunun derinliklerinde...

VALİ: Baylar, hazırlanmak gerekecek. Kraliçe uyandırılsın. Gidip onlara ceza vermeliyiz, onları yargılamalıyız. Yolculuk çok uzun ve zahmetli olacak.

MİSYONER: Bana bir at lazım.

UŞAK: Her şey önceden düşünüldü beyefendi.

UF-ACIDI, *tekrar başlayarak:* ... Ormancığın dibinde, sonunda gizli bir yeraltı kapısı ararsın, anahtarını bulup, merdivenlerden inersin... Bir hendek kazarsın... Kaçarsın. Ay da bekler mi acaba? Bütün bunlar için zaman lazım. Siz kendiniz de şu beyefendi ile birlikte çıkıyorsunuz ya –hani şu karısını gömmekten gelen adamla.

FAZİLET, *kuru:* Haklısınız ben bu çalışmanın nasıl yürüdüğünü şöyle bir denetleyeyim. Ama Ne Köy Olur Ne Kasaba bizim gözümüzün önünde numarasını yapsaydı daha iyi olurdu.

UF-ACIDI: Yunan tragedyası gibi ve edepli, şekerim: Kesin olaylar her zaman kuliste biter.

Kellerkeli kızmıştır, tehdit edici davranışlara başvurur; geri dönen Ne Köy Olur Ne Kasaba'yı gösterir.

Uzun bir sessizlikten sonra, gömlek yakası açık olarak Ne Köy Olur Ne Kasaba girer. Hepsi onun çevresinde sıralanır.

KELLERKELİ: Oldu mu? Tamam mı? Pek acımadı değil mi?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Her zaman ne kadar acıtıyorsa o kadar acıdı.

KAR: Bir şey olmadı değil mi?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Hayır hayır, hiçbir şey olmadı. İsterseniz her şeyin önceki gibi tertemiz olduğunu söyleyelim. Yuf paravanın arkasına geçtiği zaman nazikçe benim tekrar oturmamı sağladı.

KAR: Peki sonra?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Başka bir şey olmadı. Kuliste, bir banka oturup beklediler, birbirlerine eğleniyorlarmış gibi gülücükler yolluyorlardı.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Aziz-Nazarlık-Şehri'ni fark ederek*: Geri döndünüz mü? Siz daha onlarla beraber kalsaydınız bari.

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Ben de zannediyordum ki bu akşam sizin sayenizde, her şey değişecek! Bu akşam son akşam olacak!

NE KÖY OLUR NE KASABA, *kızarak*: Elimden geleni yaptım ben. Peki siz? Peki onlar, oradakiler ne yapıyor?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Ne yapıyorlarsa yapsınlar size ne! Hesap soracak olan onlar. Gene de... Her akşamki gibi töreni gerçekleştirdiniz, iyi oldu. Temsili sona erdirmek benim görevim olacak.

KELLERKELİ: Hiçbir yenilik yok, en azından tören aynı.

AZİZ-NAZARLIK ŞEHRİ, *öfkeyle*: Ne yani, sonsuza dek mi oynayacaksınız bu oyunu? Irkınız yok oluncaya dek mi sürdüreceksiniz? Dünya güneşin çevresinde döndükçe, Tanrı'nın sınırlarına doğru doğrudan doğruya atıldıkça, gizli bir odada, zenciler...

UF-ACIDI, *uluyarak*: Nefret edecekler! Evet, efendim.

YARGIÇ, *Mahkeme Heyeti'ne*: Artık kaybedecek zamanımız yok gibi geliyor bana.

Bir şarkı sesi gelir –ağdalı bir marş gibi ama gene de şarkı gibi söylenmelidir. Sonra kraliçe görünür, yaldızlara bürünmüş maskeleriyle Yuf'u getirmektedir.

KRALİÇE: İşte intikam almaya yollayacağımız kişi.

KAR: Yuf gelmiş!

KRALİÇE, *Yuf'a:* Yolculuk berbat geçmiştir herhalde yavrucuğum. En sonunda gerçek ailene kavuştun. Buradan, yukarıdan daha iyi görürsün onları.

MİSYONER: Dönüşümüzde ona artık dini bir kutsallık gayesi veririz.

UŞAK: Şimşek gibi bir fikir gelmiş aklına! Haşmetli benimser artık bunu. Değil mi, küçüğüm?

KRALİÇE: Tekrar düşünmek gerek, çok hassas bir konu bu. Yani ortada bir de şu var: Kadın kirletilmiş. Gerçi saldırıya karşı korunuyordu ama gene de bizim utanç hanemize kaydedilmiştir olay. *(Biraz tereddüt ettikten sonra:)* Fikri gene de aklımda tutacağım. *(Yargıç'a:)* Neler yaptınız orada?

YARGIÇ, *Vali'nin dürbünleriyle bakarak:* Deli olduk, kızıyoruz, kuduruyoruz, ortada bir rahatsızlık var.

KRALİÇE: Neler anlatılıyor ki?

YARGIÇ: Şaşkınlıktan küçük dilimizi yuttuk.

KRALİÇE: Tamam da... Nadir görülen, tuhaf ne olmuş ki? Sakız ağaçlarına kar mı yağmış yani?

YARGIÇ: Hanımefendi... Galiba bir cinayet işlenmiş.

KRALİÇE: Hiç kuşkusuz...

YARGIÇ: Hayır o değil. Başka bir cinayet. Bir yerlerde de onun davasına bakılıyormuş.

KRALİÇE: Ne yapalım yani? Önleyebilir miyiz? Bizim lehimize döndürebilir miyiz?

Bütün Mahkeme Heyeti eğilir.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Kellerkeli'ne:* Yoksa gelecekler mi beyefendi? Bizi yargılayacaklar mı, tartacaklar mı?

Ne Köy Olur Ne Kasaba titremektedir.

KELLERKELİ, *elini Ne Köy Olur Ne Kasaba'nın omuzuna koyarak:* Bir şeyden korkma sen, gülünç bir oyun bu.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *ısrar ederek:* Tartacaklar mı? Hani o yakuttan ve altından terazileriyle? Ya bir de, olur da ölüverirlerse, benim Fazilet'i –daha doğrusu Fazilet'in beni sevmesine izin verirler mi?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ, *gülümseyerek ama çok kesin:* Zencileştiremediklerinizden mi yoksa onlar? Bambara dudakları, bambara burun delikleri aşılayamadınız onlara ha! Saçlarını kıvırcık yapamadınız mı? Onları köleleştiremediniz demek!

MİSYONER, *uluyarak:* Hadi yola koyulalım! Bir dakikamız bile yok kaybedecek. *(Uşak'a:)* Çizmeleri, mantoyu, bir kilo kirazı, kraliçenin atım hazırlayın. *(Kraliçe'ye:)* Hanımefendi, hadi gidelim. Yolumuz uzun. *(Vali'ye:)* Şemsiyeleriniz var değil mi?

VALİ, *yaralanmış:* Yusuf'a sorun. *(Uşak'a:)* Matara sende mi?

UŞAK: Yataktan çıkar çıkmaz, Kraliçe beni kucakladı sonra da parşömeni verdi. Hiç kimse unutmasın. Görüldüğü gibi, şemsiyeler, bir de kinin kaşeleri bende. Rom maşrapası da, hem de dolu dolu! Çünkü epey sıcak olacak.

MİSYONER: Yürüyüş sırasında, yorgunluk atmak için, içkiye bir de Palestrina ayinlerinden seçme şarkılar söylenmesine izin veriyorum. Herkes yükünü aldı mı? Haydi öyleyse... marş!

Bütün Mahkeme Heyeti, sekiden çıkar; maskesiyle yalnız kalan Yuf parmaklıklara ilerler, aşağıya bakar.

Dört beş dakika içerisinde, Mahkeme Heyeti kulislere gitmiş olacaktır. Zenciler, solda, aşağıda toplanmışlardır. Topluluğun önüne çıkan Aziz-Nazarlık-Şehri, ayaktadır. Herkes kaygıyla beklemektedir. Sonunda Uf-Acıdı başını kaldırır. Parmaklıklara eğilmiş kendilerine bakan Yuf'un farkına varır.

UF-ACIDI: Siz ha! Sizsiniz demek, Bay Yuf?

Bütün zenciler başlarını kaldırıp, Yuf'a bakarlar; Yuf hâlâ maskelidir, başıyla "evet" işareti verir.

Bay Yuf, tuhaf bir ölümü yaşıyorsunuz siz. Havalar iyi mi oralarda?

YUF, *maskesini çıkarır:* Bir acayip ışık var.

UF-ACIDI: Siz söyleyin papaz efendi, ne görüyorsunuz? Cevap versenize Yuf. Onların bakış açısından bakılınca, kral-

lar nasıl acaba? Sizin o mavi gözlerinizin tepesinden, tepedeki köşkten bakınca, neler görüyorsunuz?

YUF, *tereddüt eder*: Ben sizi –pardon bizi– şöyle görüyorum: Yükseklerdeyim, yerde değilim. Tanrı'nın bizi gönül gözüyle görmesinin ne olduğunu anlıyorum.

UF-ACIDI: Siz Beyaz mısınız yoksa?

YUF: Şunu söyleyeyim önce size, ya yalan söylüyorlar, ya da yanılıyorlar: Beyaz filan değiller, pembeler aslında, ya da sarımtırak...

UF-ACIDI: Yani siz bir Pembe misiniz o zaman?

YUF: Öyleyim. Bir ışık içerisinde oradan oraya sürükleniyorunı; yüzlerimizden çıkan, yüzlerimizin birbirlerine yolladığı bir ışık içerisindeyim. Biz, yani siz, ağır bir hava üzerimize abanmış, boğuculaşmış. Ben sizin dünyanızdan ayrılır ayrılmaz başladı bunlar. Umutsuzluk beni bitirdi. Gene de sizden gelen hakaretler de, övgüler de azar azar beni coşturuyordu. Yeni bir hayat içime sızıyordu. Ne Köy Olur Ne Kasaba'yı arzuladığımı hissediyordum. O boğuk sesini! Hele hele bakışı yok muydu onun, o ezilmiş ama yenilgiyi kabul etmeyen bakışı. Bir an onun bütün yaptıklarının taşıyıcısı, hamili, hamilesi ben oldum.

UF-ACIDI: Gurur duyuyor musunuz bundan?

YUF: Gurur mu, yok canım. Uğraşlarımız bana anlamsız geliyor artık. Her şeyle yeni yeni ilişkiler kuruyorum, hem de artık her şey gerekli geliyor bana. *(Düşünceli.)* Çok tuhaf bir yenilik bu, gereklilik. Her şeydeki uyum benim baştan çıkmamı sağlıyordu artık. Sizin boş yere bağırıp çağırmalarınız benim artık ırgalamadığım bir durumdu. Hatta, hatta onlara beslediğimiz nefreti bile, gitgide onlara yaklaşan nefretimizi bile göğüsleyemiyordum artık. Şunu öğreniyordum: Onların yaşadıkları korkunç dramlar vardı, bunları da sahneye koyabiliyorlardı. Hatta inanabiliyorlardı böyle dramlara.

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ, *alaylı*: O Ölüler Zamanı'nı özlüyorsunuzdur ama değil mi?

KELLERKELİ: Her oyuncu, saati gelip çattığında perdenin ineceğini bilir. Hemen hemen her zaman da canlandırdığı

kişinin ölü bir erkek ya da ölü bir kadın olduğunu da bilir: Phèdre, Don Juan, Antigone, Kamelyalı Kadın, Bay Doktor Schweitzer...

Uzun bir sessizlik.

Kuliste ayak sesleri duyulur. Yuf çok korkmuştur, maskesini yeniden takar. Öbür zenciler korkmuş görünürler. Sahnenin soluna, daha önce Mahkeme Heyeti'nin gözüktüğü balkonun altına yığın yığın akın ederek, Bn. Saadet'in yanında kümelenirler. Ayak sesleri, gürültüler git gide yaklaşır. En sonunda, sağ kulisten, sanki bir yoldan geri geri geliyormuş gibi önce Uşak çıkar. Geğirmekte ve sendelemektedir. Besbelli sarhoştur.

UŞAK, *kulise dönük (geğirerek)*: Düldüle dikkat edin! Bir yerlere çarpmasın! Kraliçe *(Geğirir.)* taçlandırılmış bir at üzerinde gelmeyecek buraya. Ah, piskoposçuğum, dikkatli olun, Kraliçe'nin mantosunun kuyruğu, bir de sizin *(Geğirir.)* beyaz eteğiniz *(Geğirir)*, lâl eteğiniz kaktüslere takılmasın. Allah allah, o ne toz öyle! Suratım doldu! Gene de siz... *(Geğirir.)* sanki tuğ geçirmişiniz kafanıza! Dikkat... dikkat... şurada bakın tam şurada...

Gidilmesi gereken yolu gösterir gibi bir hareket yapar.

Yüzleri kulise dönük geri gelen Vali, Misyoner, Yargıç, sonradan da yüzü seyircilere dönük Kraliçe ortaya çıkar. Kraliçe, çok uzun bir yolculuktan geri dönüyormuş gibi, bitkindir. Hepsi sarhoştur.

KRALİÇE, *ihtiyatlı yürümeye çalışır ama sendelemektedir, çevresine bakınır*: Yüzüm gözüm toz oldu, sanki tuğ geçirmişsiniz kafanıza! *(Geğirir ve kahkahalarla güler.)* İşte sömürgelerin güneşlerini matah bir şey sanıp asker bozuntularının peşine düşünce neler neler geliyor insanın başına. *(Boş matarayı sallar, atar.)* Bir damla bile içecek kalmamış. *(Geğirir, aniden*

soylu bir hava takınır.) Böylece şimdi deniz aşırı topraklarımın üzerinde ayaklarım.

Güler.

VALİ, *her sözünden sonra hıçkırarak:* Artık ilerlemeyin. Sözünüzü sakının, temkinli olun, sır tutun. Her yer bataklık, çamur, ok, yalaka... *(Önce yavaş başlayıp, sonra gitgide hızlanarak, balkon altında neredeyse görünmez hale gelmiş zenciler Yaban Orman sesleri çıkarmaya başlarlar: kurbağa, baykuş, ıslık, hafif kükremeler, kesilen odun ve rüzgâr sesleri gelir.)* ... burada yılanlar, karınlarının derisinden öyle yumurtalar yumurtlarlar ki o yumurtalardan fırlamış gözleriyle çocuklar peydahlanır... Karıncalar oklarıyla, sirkelerle kalburdan geçirir insanı... Sarmaşıklar birden size âşık olur, ağzınızdan öper ve yerim seni diye üzerinize atılırlar... Buralarda kayalar suda yüzer gibi dalgalanır... Su kupkurudur... Rüzgâr bir gökdelendir burada, her şey cüzamlıdır, büyülüdür, tehlikelerle, deliliklerle doludur...

KRALİÇE, *hayranlıkla:* Ya çiçekler!

YARGIÇ, *hıçkırarak:* Zehirlidir, hanımefendi. Ölüm getiren çiçektir onlar. Hasta çiçekler. Şekerkamışı rakısı içirilmiştir onlara. Gökse kurşundan bir göktür. Atalarımız Hollanda şakayıklarına, tekesakallarına, bahçelerimizde yetişen lahanalarımıza değişik aşılar yapmaya çalışmış; sonunda bitkilerimiz mahvolmuş. Tropiklerden gelen bitkiler ırzlarına geçmiş onların.

Zenciler, hafif düzenli gülüşleriyle gülerler. Yeniden, kırılan dal sesleri, çığıklar, miyavlamalar duyulur...

KRALİÇE: Ben demiştim zaten böyle olacak diye. Onların botanik dedikleri bilim kötülük peşinde. Ne iyi ki turşu kurmuşuz.

VALİ: Birikmiş enerjimiz. Aslan gibi vurucu güçlerimiz.

KRALİÇE, *Vali'ye:* Söyleyin onlara, başlarındaki Kraliçe'nin yüreği onlarla beraber... peki... peki... altın nerede!... Zümrütlere ne olacak?... bakır... sedefler... ne olacak?

MİSYONER, *bir parmağı ağzında:* Emin ellerde. Göstereceğiz size onları. Kilosuna bereket. Çığ çığ. Bardak bardak.

KRALİÇE, *yine ilerleyerek:* Eğer mümkünse, bir de şöyle bir ocaklara inmek isterdim, güneş dağların ardında yok olmadan önce göl üzerinde kürek çekmek isterdim. *(Aniden tiril tiril titreyen Uşak'ı fark eder.)* Ne o korktun mu?

UŞAK: Ateşlendim, hanımefendi.

KRALİÇE, *Uşak'ı sarsar:* Ateşlendin mi? Ateş mi, içki mi yoksa? Sen tek başına, ayırdığımız içkinin yarısını içtin.

UŞAK: Daha iyi şarkı söyleyeyim diye, daha güçlü bağırabilmek için. Hatta dans bile ettim.

KRALİÇE, *Misyoner'e:* Danslar nerede peki? Hani danslar?

MİSYONER: Sadece gece dans ediliyor...

KRALİÇE: Geceyi getirin öyleyse şuraya!

VALİ: Geliyor, hanımefendi! Kıdem kıdem gece teşrif ediyor! Bir iki!... bir, iki!...

Zencilerin taklit sonucu çıkardıkları sesler gitgide gücünü artırır.

MİSYONER, *korkarak:* Sadece gece dans ediliyor. Bizi mahvetmek için tuzak onlar, bir tanesi bile yok bu durumun dışında kalan. Artık ilerlemeyin. Korkunç bir ülke burası. Nerede sık ağaçlı bir yer varsa orada bir misyoner mezarı gizlidir...

Geğirir.

VALİ: Sadece misyoner değil, yüzbaşı mezarları da vardır! *(Kolunu uzatır.)* Burası kuzey, şurası doğu, orası batı, şurası güney. Irmağın kenarındaki bu kıyıların her birinde, ovalarda, askerlerimiz şehit olmuştur, artık yaklaşmayın, bataklık oldu oraları...

Kraliçe'yi tutar.

YARGIÇ, *sert:* İklimi bahane ederek, nemelazımcılığınızı örtbas edemezsiniz. Ben, ne yüceliğimden ne kibirlenmekten vazgeçtim: Bir cinayeti soruşturmak, katili bulmak, cezalandırmak için yollara düştüm. Zenciler nerede, Bay Vali?

Zenciler, biraz önceki gibi çok yavaş, mırıldar gibi gülerler. Yeniden, yaprak hışır-

tıları, rüzgâr gürültüleri, yaban ormanını andıran kükremeler duyulur.

KRALİÇE, *Vali'nin kollarına düşerek:* Duydunuz mu? *(Hepsi dinler:)* Peki ya... ya... gerçekten öyleyseler... gerçekten siyahlarsa? Hatta, canlıysalar, ne yapacağız?

MİSYONER: Korkmayın, hanımefendi, cesaret edemezler ki... Tatlı bir şafak sizi çepeçevre sarıyor, onları da saygı sınırında tutuyor.

KRALİÇE; *titreyerek*: Öyle, değil mi? Ben kötü bir şey yapmadım zaten değil mi? Aslında olay askerlerimden kaynaklanıyor, onlar arada bir, gaza gelip, kendilerini kaybediyorlar...

VALİ: Hanımefendi, burada emir veren benim: Şimdi bize karşı çetelik davası açmanın zamanı değil... Siz benim korumam altındasınız.

UŞAK: Onlara duyulan sevginin ben de destekçisiyim: Bir şiirim var onların güzelliği üzerine, epey ün kazandı...

Zenciler yavaş yavaş ilerlemişlerdir. Mahkeme Heyeti hareketsiz durur. Sonra zenciler ilerledikçe onlar da yavaşça geri çekilir, ilk girdiği yere sağa, zencilerin karşısına yerleşir.

SAADET, *zencilere:* İşte şafak! Göster kendini, Absalon!

KELLERKELİ, *horoz taklidi yaparak: Ü-ü-rü-ü!*

SAADET, *yine zencilere:* İşte şafak geldi çattı, baylar. Madem ki suçlu olmak istedik, hazır olalım. Temkinli davranalım, ağzımızı sıkı tutahm.

VALİ, *uşağa:* Kıvırmak mümkün mü diye şöyle bir bakacağım. *(Sağ kulisten çıkar ama hemen yeniden girer:)* Hanımefendi, arkamızdan vahşi orman kapanmış yine.

KRALİÇE, *çok korkmuş*: Ama yine Fransa'dayız değil mi?

VALİ: Hanımefendi, bütün pencereler kapalı; köpekler, bize düşman; iletişim yolları kesilmiş; gece buz kesmiş: bütün bunlar tuzaktı, karşılamak zorundaydık bunları, değil mi? İşte artık Şafak doğdu! *(Uşak'a:)* Gösterin kendinizi!

UŞAK: Ü-ü-rü-ü!

KRALİÇE, *neşesiz:* Evet, şafak söktü, biz de onların karşısındayız hâlâ. Düşlerimde gördüğüm gibi de kapkaralar onlar.

YARGIÇ: Mahkeme kurulsun!

MİSYONER, *Uşak'a:* Taht gelsin! Kendini küçük düşürüyorsun, ne o titreme öyle!

Uşak, Saadet'in altın sarısı tahtını getirir. Kraliçe oturur.

Zenciler bir adım atarlar, artık kıpırdamazlar. Aziz-Nazarlık-Şehri ayrılıp, iki sandalye arasındaki katafalkın üstüne gerilmiş örtüyü kaldırır.

KRALİÇE: Sandalyelerim!

UŞAK: Şuradaydılar! Ben onları sizin eteklerinizin altında bile aramıştım, Bay Misyoner!

Uşak iki sandalye getirir, Vali ve Misyoner oturur. Ama daha önceden, Heyet, zencileri törenle selamlar, eğilir, onlar da aynen heyeti selamlarlar. Heyeti temsil eden bebekler perde kapanana kadar, sahnenin solundaki bir oturma yerinde kalacaktır.

YUF: Ben de kendimi kasada hapsolacağım zannediyordum!..

YARGIÇ: Mahkeme Heyeti yerini aldı. *(Zencilere:)* Yere yatın. Karnınızı sürte sürte yaklaşacaksınız.

KELLERKELİ, *Heyet'e:* Karnımız çok yıprandı. Beyefendi. İzin verirseniz, çömelerek dinleyelim sizi.

YARGIÇ, *Heyet'le bakışarak anlaştıktan sonra:* Kabul edilmiştir.

KELLERKELİ, *zencilere*: Çömelin. *(Zenciler çömelir. Yargıç'a:)* Hüngür hüngür ağlayabilecek miyiz?

YARGIÇ: O kadar istiyorsanız ağlayın. *(Gürül gürül bir sesle:)* Ama önce titreyin! *(Hepsi birlikte, düzenli titrerler.)* Daha hızlı, hadi sallanmayın! Dallarınızda asılı duran hindistan cevizlerini aşağı devirmekten korkmayın! Titreyin, zenciler, titreyin! *(Zenciler, hep birlikte git gide daha hızlı titrerler.)*

Yeter!.. Yeter!.. Küstahlıklarınızı bir yerlere kaydediyoruz, daha da acımasız olacağız sizlere karşı. Hesaplarımızı yaptık: Ne beyaz bir erkeğin, ne de beyaz bir kadının vücudu eksik değilken, Allah'ın bize bildirdiğine göre fazladan bir ruh fena olmazmış. Ne demeye gelir bu yani?

KELLERKELİ: Eyvah, ne demeye gelir bu yani?

MİSYONER, *Yargıç'a:* İhtiyatlı olun. Malın gözüdür onlar, inatçı, sinsi. Davalara, bir de ilahiyat tartışmalarına bayılırlar, dağları tepeleri aşan gizli bir telgrafları vardır onların.

YARGIÇ, *Kellerkeli'ne:* Bütün Afrika'yı toptan suçlamıyorum; bu haksız bir şey olurdu, hem de hakaret olurdu...

Kraliçe, Uşak, Misyoner, Vali alkışlarlar.

KRALİÇE: Bravo. Güzel ve soylu bir cevap...

YARGIÇ, *dalkavukça:* Hayır... Bütün Afrika bir beyazın ölümünden suçlu tutulamaz. Ama gene de şunu kabul edelim: İçinizden biri suçludur ve biz de dağları tepeleri aştık geldik ve, şu anda, kim suçluysa onu yargılayacağız; bizim kuralları-mıza göre tabii ki. Nefret yüzünden öldürdü o beyazı, beyaz renge karşı duyduğunuz nefret yüzünden. Ve bu bütün ırkımızı öldürmek demekti ve dünyanın sonuna kadar hepimizi öldürmek demekti. Demek ki kimse yoktu o anda kasada, peki niçin yoktu söyler misiniz bize?

KELLERKELİ, *hüzünlü:* Ne yazık ki, Bay Yargıç kasa da yoktu zaten ortada.

VALİ: Kasa da mı yoktu? Kasa da yoktu öyle mi? Demek ki onlar bizi öldürmeden öldürüyorlar ve ondan sonra da kasa da yoktu zaten belasıyla uğraş uğraşabilirsen.

MİSYONER: Bu darbeden sonra hile yapmadıklarını artık söyleyemezler. Bize bir oyun ettiler. *(Uşak'a:)* Gülmeyin! Bize ne yaptılar görüyorsunuz.

YARGIÇ, *zencilere:* Size kalırsa, ortada ceset olmadığına göre cinayet de yoktur ve cinayet olmadığına göre suçlu da olamaz. Ama kimse kendini aldatmasın: Bir ölü mü olur, iki ölü mü yoksa bir tabur mu ne olursa olsun, icabında ölüyü mezarından kaldırıp ortalıkta dolaştırırız, bütün bunlar inti-

kam almamız için gerekiyorsa icabına bakarız; ama hiç ölü olmaması fena, bizi öldürür bu yani. *(Kellerkeli'ne:)* Bizim ölmemizi istiyor musunuz yoksa?

KELLERKELİ: Biz oyuncuyuz. Bu akşam sizi eğlendirmek için bir âlem tertipledik. Hayatımızı inceleyip, bu hayatta sizi ilgilendirebilecek bir şey aradık; ne yazık ki pek de bir şey bulamadık.

MİSYONER: Greyorgen takviminden isimler almalarını, o isli vücutlarına o isimleri yakıştırmalarını sağladık. Bu bir ilk adımdı.

UŞAK, *kurnazca:* Ağzıma bakın şunun. Görüyorsunuz ki onların güzellikleri pekâlâ bizimkine eş olabilir. Majesteleri izin verir misiniz bu güzellik kendini sürdürsün?

YARGIÇ, *sözünü keserek:* Zevk için mi istiyorsunuz bunu? Fakat bir suçlu aranıp bulunacak ve yargılanacaksa, bunu ben gündeme getirmeliyim.

VALİ, *bir nefeste:* Tamam, ben de sonradan onun işini göreceğim. Kafasına bir kurşun veyahut da ayaklarına, ondan sonra tükürük atacağım suratına. Endülüs bıçağıyla işini bitireceğim... ya da süngüyle... ya da revolverle tıpa tıkayacağım ağzına ya da bizim Medicis'lerden birtakım özel zehir getireceğim.

YARGIÇ: Kesmeyecek. Benim elimde bir sürü sıkı, oturaklı, adam gibi metin var.

VALİ: Sonra birdenbire midesi yüzünden geberecek. Bizim hiçbir zaman ele geçirilmeyecek buzullarımızın ebedi karları üzerinde kendini bırakacak. Korsika'nın dağlarına tırmanırken Amerikan yumruğu yiyecek. Giyotinle öldürülecek, ayakkabı bağcıklarıyla, kunduralarla, uyuz edilecek sara krizi geçirecek...

YARGIÇ: Kanunun 280- 8.927- 17- 18- 16- 4- 3- 2- 1- 0. maddelerine giriyor bunlar.

VALİ: Sonra birdenbire inekliğine bir tekme atacaksın, farelere yem, ineklere yem, dişlere gem, ayakta öldürürsün, diz çöktürerek öldürürsün, yatırarak öldürürsün, anadan doğma soyarak öldürürsün, öksürte öksürte boğmacadan öldürürsün. Baldıran otu da var!!...

MİSYONER: Birazcık sakin olun beyler. Artık bu canavar elimizden kurtulamaz. Bari, ilk önce onu vaftiz edeyim. Zira şu anda bir insanı öldürmek söz konusu. Bir hayvandan kan almıyoruz ki. Ve eğer majestelerimiz izin verirse,...

KRALİÇE, *tatlılıkla*: Her zamanki gibi, ben zaten onun vaftiz anası olurum.

MİSYONER: Tamam ondan sonra cinayetini affedeceğim. Sonra, beyefendiler, o, sizin olacak. Ondan sonra dua edeceğiz. Fakat ilk önce vaftiz.

KELLERKELİ: Burası Afrika ama...

KRALİÇE, *kendinden geçmiş*: Deniz aşırı yerlerde! Oğlak burcunda! Adalarım benim! Mercandan! özelkitapgrubu

KELLERKELİ, *hafif sinirlenmiş*: Bu kadar inatçılık ederseniz çok ciddi tehlikelerle karşı karşıya kalacaksınız. İhtiyatlı olun. Eğer bir işaret ederseniz, bizim göllerimizin suları, bizim ırmaklarımızın suları, bizim derelerimizin suları, bizim akarsularımızın suları, ağaçlarımızın içindeki öz sular ve hatta bizim ağzımızdan çıkan salyalar kaynama tehlikesiyle karşı karşıya kalır... ya da donma.

KRALİÇE: Ne yani... Adam cinayet işlemiş, biz affedelim! Adam cani, biz onu beraat ettirelim!

NE KÖY OLUR NE KASABA: Hanımefendi, ayağınızı denk alın. Siz büyük bir kraliçesiniz ve Afrika o kadar tekin bir yer değildir.

SAADET, *zencilere*: Yeter artık! Çekilin.

Bir işaretiyle bütün zenciler sahnenin soluna çekilirler, sonra da Kraliçe'nin bir işaretiyle, Mahkeme Heyeti sağa geri çekilir. İki kadın karşı karşıya kalmıştır.[1]

KRALİÇE, *Saadet'e*: Başla.

SAADET: Sıra sende!

KRALİÇE, *halktan, fakir kişilere hitap eder gibi kibar*: Seni temin ederim, ben bekleyebilirim...

---

1. (Félicité bir ya da iki kere sahne turu yaparak, Kraliçe'yi tahrik eder, önce onun gözlerinin içine bakar, sonra da sırtını döner.)

SAADET: İlk lafı edemiyorsun, itiraf et...

KRALİÇE: Ben bekleyebilirim. Benim için ebediyet var daha...

SAADET, *elleri kalçalarında birden patlayarak:* Ya öyle mi hakikaten? Öyle ha, iyi öyleyse, Dahomey! Dahomey! Zenciler, gelin bana omuz verin. Hiç kimse cinayeti örtbas etmeye çalışmasın. *(Kraliçe'ye:)* Kimse bunu inkâr edecek gücü kendinde bulamaz. Filizleniyor filizleniyor güzelim, büyüyor, yeşilleniyor, taç yaprakları patlıyor, ve bütün Afrika koku koku şu güzelim ağaç, benim cinayetim oluyor! Kuşlar gelmişler, üstüne yuva yapmışlar. Ve dallarında şimdi gece dinleniyor.

KRALİÇE: Her akşam, her saniye bana ve benim sevdiklerime uğursuz tuhaf törenlerinizle zarar vermek için kıçınızı yırtıyorsunuz, bilmiyor muyum ben sanki. Ağacınızın çiçeklerinin kokusu benim ülkeme kadar geliyor. Üstelik onun kokusu beni birdenbire kendimden geçirip yok etmek istiyor.

SAADET, *Kraliçe ile karşı karşıya:* Sen bir viranesin!

KRALİÇE: Ama ne harabe! Hem de daha kendi kendimin heykelini yapmayı bitirmedim, kendi kendimi dantel haline getireceğim. Kendi kendimi bir virane halinde tekrar işleyeceğim, ebedi bir virane. Şu anda beni yok eden zaman değil. Beni bitiren yorgunluk da değil. Sadece ölüm, içime işleyen ölüm v...

SAADET: Peki sen mademki hepten ölüsün, ne demeye seni öldürmekle suçluyorsun beni?

KRALİÇE: Eğer ben ölmüşsem, niye habire beni gene öldürüp, zenciliğimi boyuna sonsuza dek yok etmeye çalışıyorsun? Benim şuralarda hâlâ kıpır kıpır kıpırdanan yüce cesedim sana yetmiyor mu? Sana bir de cesedin cesedi mi gerekiyor?

İki kadın yan yana, neredeyse dostane bir havayla, seyirciye doğru, sahnenin önüne kadar ilerlerler.

SAADET: Evet, ben senin cesedinin hayaletinin cesedini de elde edeceğim. Sen solgunsun, ama gitgide saydam hale geliyorsun. Topraklarının üzerinde gidip gelen sissin, sen birdenbire bayılacaksın, tamamen. Benim güneşim...

KRALİÇE: Tamam ama benim hayaletimden sadece bir nefes kalacak olsa bile, hem de bu nefesten de nefes kalsa bile, gene de sizin vücudunuzun deliklerinden içeri girer, başınıza bela olur...

SAADET: Birdenbire osururuz, siz de kapıda bulursunuz kendinizi.

KRALİÇE, *hakarete uğramış gibi:* Vali! General! Piskopos! Yargıç! Uşak!

HEPSİ, *isteksiz ve yerlerinden kıpırdamadan:* Koşa koşa geliyorum.

KRALİÇE: Kılıçtan geçirin şunları.

SAADET: Siz ışıksanız, ve biz de gölgeysek eğer, günün bittiği gece oldukça...

KRALİÇE: Ben sizin hepinizi dışarı attıracağım.

SAADET, *alaylı:* Aptal! Ne kadar sıradan olurdunuz, eğer sizi kabartma gibi ortaya çıkarıveren bu gölge olmasa.

KRALİÇE: Ama...

SAADET, *aynı tonla:* Bu akşam, oyunun sonuna kadar, bizim canlı kalmamızı sağlayın bari.

KRALİÇE, *Heyete doğru dönerek:* Tanrım, Tanrım. Ne diyeceğim ben ona...

Vali, Yargıç, Misyoner ve Uşak ona yaklaşıp, hafif sesle cesaretlendirirler, aceleleri vardır sanki.

MİSYONER: Onlara, bizim onlardan beklediğimiz lütuftan bahsedin... okullarımızdan...

VALİ: Bossuet'den birtakım alıntılar yapın.

KRALİÇE, *esinlenmiş:* Ben sizden daha güzelim, bunu hiçbir zaman önleyemeyeceksiniz, güzelim! Beni tanıyan herkes bunu size söyleyecektir. Hiç kimse benim kadar şarkılara konu olmamıştır. Hiç kimseye bana olduğu kadar yağcılık yapılmamış, hiç kimse benim kadar eğlendirilmemiştir. Hiç kimse benim kadar süslere boğulmamıştır. Dizi dizi kahramanlar, genç olsun, yaşlı olsun, benim için kendilerini feda etmişler-

dir. Benim şatafatlı arabalarım ün kazanmıştır. İmparatorlukta verilen baloda, Afrikalı bir köle benim arkamdan kuyruğumu tutuyordu. Ve benim için Güney Haçı diye özel bir madalya verildi. Siz o zamanlar daha karanlıklardaydınız, gecede...

SAADET: O içine yıldırımlar düşmüş gecenin ötesinde, vahşi ormana düşen milyonlarca zenciyle paramparça olmuş gecenin ötesindeydik artık, biz kendimiz geceydik. Işık yokluğundan oluşan gece değildik ama, cömert ve dehşetengiz bir ana geceydik, ışıklı ve hareketli.

KRALİÇE: *Heyet'e, deli gibi:* Peki sonra?...

VALİ: Elimizde bir sürü tüfekler olduğunu söyleyin onlara, icabında onları sustururuz...

MİSYONER: Aptal! Öyle olmaz, dostça davranın... Foucault'nun Babası'ndan dem vurun...

SAADET: Hareketlerimizi görün bir. Bütün bunlar bizim altüst edilmiş törenlerimizden arta kalan kesik kollardan başka bir şey olamıyorsa artık, yorgunluk ve zamanın belini büktüğü bu sakatlığımız yüzünden; bir süre sonra göğe ve bize sadece kesik kollardan kesik bacaklardan artakalanları uzatacağınız günler de gelecek...

KRALİÇE, *Heyet'e:* Peki ben ona ne cevap vermeliyim?

SAADET: Bakınız, bakınız hanımefendi. Akşam diyordunuz işte oldu akşam, evlatlarıyla birlikte sökün etti. Bir sürü cinayetler getirdiler yanlarında. Sizin için kara; papazların, cenaze taşıyıcılarının, bir de öksüzlerin rengiydi. Ama her şey değişiyor. Tatlı olan, iyi olan, sevimli olan ve müşfik olan kara olacak. Bundan böyle, süt de kara olacak, şeker, pirinç, gök, güvercinler, umut... hepsi kara olacak. Opera da kara olacak. Kara Rolls arabalara kurulup, kapkara gideceğiz oralara kara krallarımızı selamlamaya, kara kristalden avizeler altında nefesli çalgıların çaldığı bir müzik dinlemeye...

KRALİÇE: İyi ama, ben son sözümü söylemedim ki daha...

UŞAK, *kulağına:* O zaman bir ilahi okuyun.

MİSYONER: Ne olursa olsun, bacaklarınızı gösterin.

SAADET: Şimdi gecenin saat on ikisi. Bizim sevgili rahman ve rahim annemiz bizi evinde tutacak, duvarların arasında! Gündüzün on iki saati geçti de ne oldu sanki, bu karanlık paçavralar, güneşe bu akşamınkinin aynısı törenlerini sundular yine...

KRALİÇE, *çok kızmış:* Aptal! Sadece tarihin güzelliğini görüyorsun sen. Kalkıp da pencerelerimizin altına gelip bize hakaretler etmek iyi hoş da, işin kolayına kaçmak aslında, hele hele her allahın günü yüz tane kahraman peydahlayıp da gülünç oyunlar oynamak...

SAADET: Daha dur bakalım sen, bu gösterimizin altından neler çıkacak, az sonra görürsün... Siz, siz çok yorulmuşsunuz. Yolculuğunuz sizi çok yormuş. Uykudan ayakta duramıyorsunuz... Düş görüyorsunuz!

KRALİÇE, *Saadet'le sanki birbirlerine yemek tarifi veren iki kadın gibi konuşacaklardır.* Tamam, doğru. Ama sıra sende diye sen de mi yorulacaksın yani. Bana hiç güvenme sonra, ilaç milaç bulamam ben. Sizin o otlarınız hiçbir zaman yeterli olmayacaktır.

SAADET: Yorgunluktan geberen ben olayım. Başkaları da var, bana yardım ederler.

KRALİÇE: Hani zencileriniz sizin? Köleleriniz nerde? Nerden bulacaksınız onları?... Çünkü onlardan da lazım...

SAADET, *çekingen:* Belki de bir yerlerden edinebilirsiniz siz.. Biz iyi zenciler oluruz...

KRALİÇE: Ha dur orada, kat'iyen. Ben bir kadın yönetici olarak çalışırsınız diyemem...

MİSYONER: Peki... Çocuklara bir öğretmen olarak... Daha da bulunur aranırsa...

SAADET: Çok ağır olmayacak mı bu?

KRALİÇE, *tavlamaya çalışır gibi:* Korkunç. Ama siz güçlü olacaksınız. Ve biz baştan çıkarıcı olacağız. Biz şehvetli olacağız. Sizi baştan çıkarmak için dans edeceğiz. Ne yapacaksın düşün bir. O kıta senin bu kıta benim yüzyıllar boyu eşek

gibi çalış, sonunda eline ne geçiyor ki sanki, gömüleceğin yer bile benimkisi kadar güzel olmayacak senin... Öyleyse bırak da ben yapayım tamam mı? İstemiyor musun? Nasıl yorgun olduğunu görmüyor musun daha şimdiden? Ne arıyorsun? Yok hayır, cevap verme sen. Oğullarının zincirlere vurulmaz oğullardan mı olduğunu sanıyorsun yoksa? Öyle mi? Epey soylu bir uğraş bu aslında, niye denemiyorsun, beni dinle beni... Arkamdan gel... Sen kendi evlatlarını tanımıyorsun daha. Yalan mı? Ayakları yere basıyor mu onların? Peki senin torunların nerede? Daha doğmadılar mı: Demek ki yoklar. Demek ki sen onların durumuyla meşgul olamazsın. Özgürlük ya da kölelik, ne önemi var, mademki bütün bunlar yok. Hadi bakalım... Biraz gülümse bakayım! Hadi bakalım. Bütün bu akıl hocası havalarım saçma sapan mı görünüyor sana? *(Bütün zenciler neşesiz görünür.)* Haydi beyler... *(Kraliçe maiyetine hitap eder.)* Haksız mıyım?

MİSYONER: Sen bilgeliğin ta kendisisin.

KRALİÇE, *Saadet'e:* Sizin torunlarınız, -ki yoklar onlar, bir düşünün- hiçbir şeyle uğraşmayacaklar. Sadece bize hizmet edecekler belki. Ama biz o kadar titiz değiliz. Biz sadece kendi dertlerimizle meşgulüz: Var olmamız gerekecek. Bir de parlamamız.

Kısa bir sessizlik.

SAADET, *tatlılıkla:* Bir düşün bakalım bütün o bataklıklarımızda ne kadar sivrisinek vardır. Derimi bir soksalar, apselerimin her birinden ortaya erişkin bir zenci çıkar, silahlarıyla.

MİSYONER, *Kraliçe'ye:* Hanımefendi, ben size söylemiştim. Onlar yok mu onlar: Öyle küstahlar, öyle acımasızlar, öyle kinciler ki...

KRALİÇE, *ağlayarak:* Ne yaptım ben onlara? Ben iyi kalpliyim, tatlıyım, hem de güzelim.

MİSYONER, *zencilere:* Sizi kötü kalpliler sizi! Utanmıyorsunuz değil mi, bakın tatlılar tatlısı, iyiler iyisi, güzeller güzeli kadını ne hale getirdiniz, görün.

KAR: En güzeli mi?

MİSYONER, *rahatsız olmuş:* Şunu demek istiyordum: Bizim ülkemizin en güzel kadını. Birazcık iyi niyetli olun. Bakın, nasıl iki dirhem bir çekirdek giyinmiş sizin ziyaretinize gelmek için, üstelik sizin için neler yaptığımızı da düşünün. Biz sizi vaftiz ettik! Hepinizi hem de! O sözde vaftizler için seller gibi su harcadık biliyor musunuz siz? Bir de tuz ayrıca. Dilinizin üzerine konan tuz! O tonlarca tuzu taş ocaklarından kaçırıp getirdik. Konuşuyorum, konuşuyorum ama biraz sonra da konuşmamı keseceğim. Sayın Vali'ye söz vereceğim. O da Yargıç'a sözünü verecek, itiraf etmek varken kendinize acı çektirmek niye?

YARGIÇ: Suçlu kim? *(Sessizlik.)* Cevap vermiyor musunuz? Bakın size bir sopa uzatıyorum, son olarak uzatıyorum. Dinleyin: İçinizden biri muhakkak bu cinayeti işledi, kimin işlediği aslında bizi ilgilendirmez, o olsun öteki olsun bize ne, olan olmuş bir kere, gene de bir insan bir insandır, bir zenci de bir zenci, kırılacak iki kol, iki ayak, yağlı ilmeği geçirecek bir boyun yeter.

Aniden, kulisten, önce bir; sonra birçok havai fişek sesi duyulur, dekorların kara kadifesi üzerinde, alevler belirir. Sonunda her yer sakinleşir: Saadet'in arkasında çömelmiş duran zenciler kalkarlar.

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ, *ilerleyerek:* Ben size şunu bildiriyorum...

Mahkeme Heyeti hep beraber hareket ederek, tören havasıyla maskelerini çıkarır. Beş kara surat görünür.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *kaygılı:* Ölmüş mü?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Evet cezasını ödedi. Bu sorumluluğa artık hepimizin kendisini alıştırması lazım: Kendi hainlerimizi kendimiz öldürmeliyiz.

UŞAK ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ, *sert:* Her şey yolunda gitti mi?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ, *saygıyla:* Hiçbir şeyden korkmayın. Sadece yolunda gitmekle kalmadı, aynı zamanda adalet düşüncesine uygun olarak gerçekleştirildi.

MİSYONER'İN ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Savunma oldu mu?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Çok güzel oldu. İçten bir savunmaydı. Fakat jüriyi hiçbir şekilde ikna edemedi. Ve en sonunda idam kararı verilir verilmez yerine getirildi.

Sessizlik.

KRALİÇE'NİN ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Peki şimdi ne olacak?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Şimdi ne mi olacak? Tam bir mahkeme, öldürülen adamı mahkûm etmişti ki, bir kongre de bir başkasını göklere çıkarıyordu. O da oralarda örgüt kuracak ve tekrardan savaşına devam edecektir. Bizim amacımız sadece, aşındırmak değil, onları onların istediği gibi değil kendi istediğimiz gibi anlayıp, öyle olmadığı yerde oyunların bozmak. Aynı zamanda etten kemikten kişiliklerine de savaş açacağız. Siz burada sadece iş olsun diye bulunuyordunuz zaten. Arkanızda...

UŞAK ROLÜNÜ OYNAYAN, *kuru bir biçimde:* Biliyoruz. Sayemizde başka yerlerde oynanan asıl oyunu hiçbiri çakmadı.

Kısa bir sessizlik.

KRALİÇE'NİN ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Peki... siz şimdi o yolda mı diyorsunuz?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ: Evet. Tek o yola çıksın diye her şey hazırlanmıştı.

KRALİÇE'NİN ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Peki... kendisi ne âlemde?

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ, *gülümseyerek:* Düşündüğünüz gibi. Her tarafa panik saçıyor. Hilekârlıkla ve gücünü kullanarak.

HERKES, *hep birlikte konuşarak:* Anlat bize onu!.. Bize ondan parçalar göster... Dizini göster, dizinin arkasını, ayak parmağını göster!.. Gözünü göster! Dişlerini!

AZİZ-NAZARLIK-ŞEHRİ, *gülerek*: Gidiyor. Bırakınız gitsin. Şu anda güvenimiz tam ona. Her şeyi hazırlandı, uzaktan bize güven duysun diye ayarlandı.

VALİ'NİN ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Peki sesi? Sesi nasıl?

NAZARLIK-ŞEHRİ: Pes. Birazcık da okşar gibi. Önce baştan çıkarmalı sonra ikna etmeli. Evet o büyüleyici biri.

UF-ACIDI, *kuşkulu:* İyi ama... kara mı bari?

Bir an herkes ne yapacağını şaşırır, sonra kahkahadan kırılır.

MİSYONER'İN ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Acele etmeli.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Gidiyor musunuz?

VALİ ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Her birimiz için olması gereken önceden belirlenmişti. Etkili olmak istiyorsak bir dakika bile kaybetmemeliyiz.

YUF: Ben...

MİSYONER'İN ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ, *şiddetle sözünü keserek:* Öbürleri için de zor olacak, bilhassa ilk zamanlar. Koskoca bir kıtanın buharlara, sineklere bir de polenlere hapsedilmiş bir kıtanın uyuşukluğundan nasıl kurtulup sarsılacaklar?

YUF, *ağlayarak:* Ben artık yaşlandım... Beni unutsunlar artık... Zaten beni o kadar güzel bir elbiseye sarıp sarmaladılar ki...

UŞAK ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ, *sert:* Sakla o elbiseyi. Bizi nasıl görmek istiyorlarsa öyle bir hayal var ya kafalarında, seni de ona benzettilerse, onlarla kal. Yoksa bizim başımıza bela olursun.

KELLERKELİ, *Uşak olana:* İyi ama, kendi adına mı konuşuyor, yoksa oyun mu oynuyor hâlâ? *(Tereddüt eder.)* Bir oyuncu o... Bir zenci. Öldürmek istiyorlarsa, silahlarını bile gerçekdışı hale getirsinler. *(Yuf'a:)* Sen kalıyor musun? (*Yuf başını eğer.)* O zaman kal.

Kısa bir sessizlik.

KAR: Ben gitmek zorundayım.

UŞAK ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Ama oyunu bitirmedik daha, gitme. *(Kellerkeli'ne:)* Ses ver gene.

KELLERKELİ, *tumturaklı:* Beyazlara yargılama sırasında burada bulunmalarına izin veremeyeceğimizden dolayı, onların ilgisini çekmeyen bir dramı da onlara göstermememiz gerektiğinden, bu durumu saklamak için içimizden en önem verdikleri kişiyi de idama mahkûm edip, canına okuduğumuz için, artık bu oyunu bitirmeliyiz ve bütün yargıçlarımızdan kurtulmalıyız... *(Kraliçe'yi oynayana:)* Öngörüldüğü gibi.

KRALİÇE ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: En sonunda öğrenecekler hepsi, onlarla aramızda ne gibi oyunlar oynayabileceğimizi. *(Heyet'in dört zencisine:)* Kabul ediyor musunuz?

YARGIÇ ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Evet.

KRALİÇE ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Biz bir maske takmıştık. Beyazların o katlanılmaz yaşamlarını sürdürebilelim diye, bir de sizi utançlara atıp batırmak için maske takmıştık. Ama oyunumuz artık bitmek üzere.

KELLERKELİ: Peki nereye kadar götürmeyi düşünüyorsunuz?

VALİ ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Ölüme kadar.

NE KÖY OLUR NE KASABA: İyi ama... çiçekler dışında hiçbir şey öngörmemiştik: ne bıçakları, ne tüfekleri, ne darağaçlarmı, ne ırmakları, ne süngüleri. Düşündük. Sizden kurtulmak için, şimdi, sizi de boğmamız mı gerekiyor?

KRALİÇE ROLÜNÜ OYNAYAN ZENCİ: Yok canım gerekmez, biz sadece oyuncuyuz. Bizim tepelenmemiz lirik bir oyun olacak. *(Heyet'in dört zencisine:)* Beyler, maskelerinizi verin! *(Zenciler, sırayla maskelerini teslim eder. Kellerkeli'ne:)* Size gelince, sadece repliklerinizi söyleyin yeter. Tamam mı?

KELLERKELİ: Başlayın.

KRALİÇE, *kalkarak:* Hadi bakalım repliğini söyle, Bay Vali.

SAADET: Ama daha biz ağız dalaşımızı bitirmedik ki. En güzel şey sona kaldı; kendinizi ondan yoksun kılmayın. Daha zencilerin aleyhine söyleyeceğimiz bir sürü şey var.

KRALİÇE: Ben yolculuk yaptım, epey uzundu. Sizin sıcaklığınız insanlık dışı ve gitmeyi tercih ediyorum...

SAADET: Gene de beyaz rengin ne anlama geldiğini tam şimdi duyacaksınız.

KRALİÇE: Zamanınızı kaybetmeyin. Söylediklerinizi bitirmeden biz kaçmış olacağız.

SAADET: Ya sizi bırakmazsak?

KRALİÇE: Ne kadar safsınız? Görmüyor musunuz? Biz ölüme doğru gidiyoruz. Artık hiç kimse bizi kurtaramaz. Biz kendi kendimize gidiyoruz. Ve içimizde sinsi bir mutluluk var.

SAADET: Ne yani intihar mı ediyosunuz?

Bütün zenciler Heyet'le birlikte, Kraliçe dışında, kahkahalarla gülerler; içten gelen, özgür bir gülüştür bu.

KRALİÇE: Zafer gururundan sizi yoksun kılmak için ölmeyi seçiyoruz. Yoksa siz de gölgelerden oluşmuş bir halkı yendim diye boşuna böbürlenirsiniz.

SAADET: Şöyle de yapabiliriz...

KRALİÇE, *epey otoriteyle*: Susun. Artık ben konuşacağım ve emirleri ben vereceğim. *(Vali'ye:)* Vali Bey, dediğim gibi sıra sizde.

VALİ: Genellikle bu durumlarda saman oyunuyla biri kuradan çekilir...

KRALİÇE: Açıklama yapmayın artık. Bu barbarlara şunu anlatın: Biz erişkin kişileriz. Disipline saygımız vardır. Şu aşağıda bize bakan beyazlar var ya... Onlara da şunu söyleyin, biz onların gözyaşlarına layık kişileriz.

KELLERKELİ: Hayır, hayır, lütfen siz ölmeyin. Sayın Vali kalın!.. Sizi öldürmek bayıldığımız bir şeydi bizim, beyaz ununuza kadar, beyaz sabun köpüğünüze kadar gebertmek istiyorduk sizi...

KRALİÇE: Hah, hah, yakaladım işte sizi. *(Vali'ye:)* Vali, haydi yola koyulun!

VALİ, *başına gelenleri kabullenmiş:* Öyle olsun! Sömürgeci bir açıdan konuşursak, ben vatanıma epey hizmet ettim. *(Bir yudum rom içer.)* Binlerce takma isim taktılar bana. Kraliçe'ye nasıl saygı duyduklarının, o ayaktakımının korktuğunun resmiydi bu. Bu yüzden ölmem gerekiyor demek, öleceksem aynı zamanda tanrılaştırılacağım. On bin delikanlı beni taşıyacak: Bunlar, vebadan ve cüzamdan zayıf düşmüş, Kızgınlık ve Kuduzlukla kendinden geçmiş delikanlılar olacak. *(Vali, tıpkı piyesin başında yaptığı gibi, cebinden bir kâğıt çıkarıp, okur.)* Yere düşeceğim zaman, sinsi sinsi üzerime attığınız mızraklarla delik deşik olacağım an, iyi bakın bana. Göreceksiniz, o zaman göklere uçacağım, Toprakta cesedim duracak, ama vücudum ve ruhum göklere çıkacaklar. Onları göreceksiniz, korkudan öleceksiniz. İşte bu şekilde ben sizi yenmiş olacağım. Ve aynı zamanda gölgelerinizi de topraktan temizlemiş olmak şerefi bana nail olacak. İlk önce sararıp solacaksınız, sonra düşeceksiniz, sonra da ölmüş olacaksınız. Ben daha da büyüyeceğim. *(Kâğıdını cebine koyar.)* Yüce olacağım. Müthiş. *(Sessizlik.)* Ne yani? Titrediğimi mi söylüyorsunuz? Pekâlâ biliyorsunuz ki bu askerlerdeki nikris hastalığı sadece. Tamam. O zaman olsun bu erişilmez yüreğime nişan alın. Çocuksuzum ben, arkamda çocuk bırakmadan ölüyorum. Ama sizin şeref duygunuza güveniyorum, o kan lekeleriyle kaplı üniformanı askeri müzeye koyarsınız. Nişan al, ateş!

Ne Köy Olur Ne Kasaba bir el ateş eder, ama hiçbir gürültü duyulmaz. Vali bulunduğu yerde yığılır.

KELLERKELİ, *sahnenin ortasını göstererek:* Hayır. Gel burada öl.

Kellerkeli, çocukların oyunlarında kullandıkları kapsüllerden birini topuğuyla ezer. Bu arada Vali kalkıp, sahnenin ortasına gelir, oraya yığılır.

VALİ: Yüreğimden kanlar akıyor ve karaciğerim patladı.

ZENCİLER, *gülmekten kırılır ve hepsi koro halinde horoz taklidi yaparlar:* Ü-ü-rü-ü!

KELLERKELİ: Cehennemin dibine. *(Kraliçe'ye:)* Ondan sonraki gelsin.

Ne Köy Olur Ne Kasaba ile Saadet, zencilerin oluşturduğu gruptan ayrılıp, sahnenin önüne, sola gelirler. Fazilet naz yapar.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Dönüşümde, sana parfüm getireceğim.

FAZİLET: Daha daha?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Orman çilekleri.

SAADET: Ne aptalsın! Çilekleri kim toplayacak peki? Sen mi? Sen çömeleceksin de, yapraklar altında çilek arayacaksın...

NE KÖY OLUR NE KASABA: Senin hoşuna gitmek için her şeyi yaparım, peki sen...

FAZİLET: Gururumu okşamak için demek? İstiyorum o zaman getir.

İkisinin bu nazlı oyunu Yargıç'ın tiradı sırasında da sürecektir.

YARGIÇ, *kalkarak:* Anladım. Ben artık söz sanatlarına başvurmayacağım. Bütün bunların nereye götürdüğünü biliyorum. Bir tane kanun metni var, onu biraz ayarladım, işte birinci paragrafı: 18 Temmuz tarihli kanun, birinci madde: Tanrı öldüğüne göre, kara renkli olmak artık bir günah sayılmamaktadır: Adi cinayet vakası olarak muamele görecektir...

KELLERKELİ: Kafanız kesilecek, dilim dilim kesilecek hem de.

YARGIÇ: Sizin hakkınız yok...

Bir patlama duyulur.

KELLERKELİ: Cehennemin dibine.

Yargıç, yavaşça Vali'nin üzerine düşer. Düştüğü sırada zenciler koro halinde bağrışır.

ZENCİLER: Ü-ü-rü-ü.

KELLERKELİ: Ondan sonraki gelsin.

SAADET, *Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya (ikisi de sahnenin tamamıyla solundadırlar):* Ben de uzun zamandır seni sevme cesaretini gösteremiyordum.

NE KÖY OLUR NE KASABA: Beni seviyor musun?

SAADET: Dinliyordum. Bacaklarını açmış koşa koşa gelişini duyuyordum. Pencereye koşuyordum ve perdelerin arkasından geçtiğini görüyordum.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *şefkatli ve alaycı:* Boş yere zahmet etmişsin: Ben geçiyordum, evet, ama aldırışsız bir erkektim ben. Şöyle bir göz bile atmam hiçbir yere. Ama gece oldu mu birdenbire pencerelerin arkasında bir ışık hüzmesini yakalamaya geliyordum. Derim ile gömleğim arasına sıkıştırıp o ışığı götürüyordum.

SAADET: Ve ben de yatmış oluyordum, senin hayalinle. Başka kızlar isterlerse yüreklerinde taşısınlar, gözlerinde taşısınlar, sevgililerinin hayalini. Ama ben seninkini dişlerimin arasında taşıyordum. Ve onu ısırıyordum...

NE KÖY OLUR NE KASABA: Sabahleyin geceki bütün ısırıklarının izini gururla gösteriyordum.

SAADET, *bir elini ağzına koyarak:* Sus.

MİSYONER, *kalkarak:* Şu cehennemlikler var ya, ben onları sizin başınıza bela ettim. Tekrar beni de öyle mi yapacaksınız? Ne kadar gülünçsünüz dostlarım. Cehennem bana itaat ediyor, açılıyor önümde ve benim yüzükler dolu elimin bir tek işaretiyle tekrar kapanıyor. Evlenen çiftleri kutsadım, zencicikleri vaftiz ettim. Zenci papazlar taburunu kurdum, ve çarmıha gerilen birisinden mesaj getirdim size. Duyuyorum sizi –çünkü kilise bütün dilleri konuşur, bütün dilleri duyar–; siz İsa'ya renginde anlaşamadığınız için karşı geliyorsunuz. Düşünün; o doğar doğmaz, bir siyah prens, bir büyücü ona tapmıştı... *(Aniden durur, kıpırdamayan zencilere bakar. Besbelli korkmaktadır. Çığrından çıkmış:)* Hayır, hayır! Baylar, baylar, böyle bir şey yapmayınız! *(Gitgide daha fazla*

titremektedir.) Bayanlar, bayanlar lütfen! Rica ediyorum, çok korkunç bir şey olur bu! Göklerdeki Meryem Ana'nın aşkına lütfen kocalarınıza bir şey söyleyin kadınlar. Sevgililerinize bir şey söyleyin, kardeşlerinize bir şey söyleyin! Baylar, baylar, hayır böyle yapmayın! Bir kere ben inanmıyorum. Hayır, inanmıyorum. Cehennem. Ben getirdim size cehennemi... Büyücülerinize kötü davrandım –Özür dilerim ah! Sizin büyücüleriniz, baylar, sizin din adamlarınız, sizin papazlarınız, sizin ruhban sınıfınız, şaka ettim, küfür ettim. Cezalandırılması gereken benim. Ama bunları yapmayın!... Baylar, baylar, lütfen rica ediyorum... Bu hareketi yapmayın... beni ele vermeyin... söylemeyin. Hayır, hayır... *(Zenciler gitgide hareketsizleşir, sabit dururlar, acımasızdırlar. Aniden Misyoner sakinleşir, artık titremez, daha rahat nefes alır, teskinleşmiş görünür, hatta neredeyse gülümser ve birden atılır.)* Mö! Mö!

Sürekli olarak inek sesi çıkaran Misyoner, dört ayak üzerine yürümeye başlar, ot yiyormuş gibi yapar, zencilerin ayaklarını yalar, hafif korkmuş olan zenciler geri çekilir.

KELLERKELİ: Yeter. Mezbahaya hadi!

Misyoner ayağa kalkar, Vali ile Yargıç'ın üzerlerine düşer.

MİSYONER, *ince kadın sesiyle, düşmeden önce çığlık çığlığa bağırarak:* Hadım oldum! Ben hadım oldum! Gene de ayakta duruyorum, sağlamım, sertim, adıma aziz mertebesi verilecek bir gün!

KELLERKELİ: Sıradaki gelsin!

UŞAK, *tiril tiril titreyerek kalkar:* Dövecek misiniz beni? Ben fizik acıya hiç katlanamam, biliyorsunuz. Çünkü ben aslında bir zamanlar sanatçıydım. Bir bakıma sizlerden biriydim ben. Ben de sizin gibi aslında Genel Vali'nin kurbanı oldum, onun, bir de anayasa savunma örgütlerinin. Onlara saygı duyduğumu mu söylüyorsunuz? Hem evet, hem hayır. Ben aslında

çok saygısız bir insandım. Siz beni daha çok baştan çıkarıyordunuz. Size daha çok saygı duyuyordum. Ne olursa olsun ben dünkü ben değilim bu akşam. Zira aynı zamanda ihanet etmesini bilen biriyim. Eğer isterseniz hemen sizin tarafınıza tamı tamına geçmesem de... becerebilirim...

KRALİÇE, *Uşak'a:* En azından şunu söyleyin onlara, biz olmasak, onların kazan kaldırmalarının bir anlamı olmazdı –hatta öyle bir şey gerçekleşmezdi bile...

UŞAK, *hâlâ titreyerek:* Hiçbir şey bilmek istemiyorlar, duymak istemiyorlar artık. *(Zencilere:)* Ben size neler neler öğretirim, ne dalavereler...

Zenciler onu korkutmak için ayaklarını yere vurur, el çırparlar. Uşak can havliyle kendini kurtarıp,[1] *Vali, Misyoner ve Yargıç'm oluşturduğu yığına düşer, zenciler hep bir ağızdan gülerler.*

KELLERKELİ: Cehenneme...

KRALİÇE, *şatafatla kalkarak:* Şimdi memnun musunuz? İşte yalnızım. *(Bir patlama.)* Hem de ölü. Benden önceki kuzinim gibi kafam kesildi. Ben de cehenneme gideceğim artık. Cesetlerle birlikte, arkamda bir cesetler alayını sürükleyerek, yaşasınlar diye habire öldürdüğünüz, öldürebilesiniz diye habire yaşattığınız o cesetleri yöneterek cehenneme ineceğim. Oysa şunu bilin, bize, aynı zamanda, layık olmadığımız şeyleri bir tek siz yaptınız. İşin kolayına kaçıp beni bir put gibi gördünüz, oysa ben yaşadım, acı çektim ve şimdi bir hayal oldum... Hatta âşık bile oldum ben... âşık bile oldum. *(Aniden ton değiştirerek, Kellerkeli'ne döner:)* Ama siz söyleyin beyefendi, şu zenci yok mu *(Yuf'u gösterir:)* bir cesedi öldürmek için kendisinden destek aldığınız zenci, mademki bi kere cesetler öldükten sonra göğe çıkıyorlarmış ve gökten bizi tekrar yargılıyorlarmış...

---

1. Blin'in sahnelediği oyunda, Uşak mim olarak Kuğunun Ölümü'nü oynuyor, dansınıda yapıyordu.

KAR, *gülerek:* Ama apar topar cehenneme geri dönmekten de kendilerini alıkoyamıyorlarmış!

KRALİÇE: Tamam hanımefendi, kabul ediyorum. Şu anda peki şunu söyleyin: En azından ben ölmeden önce, bu zenci bizim heyetimizin önünde olsaydı, başına neler gelmiş olurdu ha? Hangi payeyle onu ödüllendirecektiniz acaba, hangi nefreti onun üstlenmesini sağlayacaktınız acaba? Neyin hayali, neyin sembolü olacaktı sanki?

Hepsi dikkat kesilmiştir, yerde yığın halinde yatan ölüler bile, dinlemek için başlarını kaldırır.

VALİ, *yerde yatarken:* Evet, kimmiş o? Öbür prenslerden hangisi?

Zenciler şaşkın görünürler.

YUF, *epey alttan alarak:* Siz kendinizi zahmete sokmayınız, Bay Kellerkeli. Şu anda, ben bulunduğum noktadan her şeyi anlayabiliyorum.

KELLERKELİ, *bir sessizlikten sonra:* Anne olmasaydı, bu kolleksiyon tamamlanamazdı. *(Yuf'a:)* Yarından itibaren ilerde yapacağımız bütün törenlerde siz anneyi oynayacaksınız. Bizi öldüreyim derken kendileri ölen kahramanların hayran olunacak annesi. Karıncalarımızla, öfkelerimizle yiyip bitirdiğimiz kahramanların.

Yerde yatanlar Yuf'u selamlamak için kalkar, sonra tekrar yatıp ölü taklidi yaparlar. Yuf da onları sırası gelince selamlar.

YUF, *ölülere:* Ben artık sizi gömmeye iniyorum, öyle yazılı metinde.

Balkonu terk eder.

KRALİÇE: *Kellerkeli'ne, hayranlıkla:* Ne kadar da güzel beceriyorsunuz nefret etmeyi! *(Kısa bir sessizlik.)* Ben de ne sevdim ama! Ve şimdi ölüyorum. İtiraf etmeliyim ki beni boğarak öldüren, Büyük Zenci isteğim. Siyah çıplaklık. Sen beni yendin.

KAR, *tatlılıkla:* Haydi artık gidin hanımefendi. Kan kaybediyorsunuz, ölümün merdivenleri aslında bitmez tükenmez merdivenlerdir. Ve bir gün gibi parlaktırlar, beyazdırlar, solgundurlar, cehennemi andırırlar.

KRALİÇE, *Heyet'ine:* Ayağa kalkın! *(Dördü de kalkar.)* Şimdi benimle birlikte cehenneme gelin. Ve herkes kendi başının çaresine baksın.

Sanki bir sürüymüşler gibi onları iteler.

KELLERKELİ, *onu durdurarak:* Bir dakika durun. Oyun bitmek üzere. Artık siz yok olacaksınız. İlk önce, her şeyden önce, arkadaşlar, bu akşam çok güzel oynadınız. Sizlere teşekkür ederim. *(Beş zenci maskelerini kaldırır ve selamlar.)* Çok cesur olduğunuzu kanıtladınız, size de bu yaraşır. Daha zamanı gelmedi, soylu birtakım veriler üzerine doğru dürüst oyunlar oynayamayız biz. Şimdilik sadece boş kelimelerden ve saçma sapan bir mimariden oluşan bu oyunların arkasında ne var acaba diye kuranlar da olabilir. Bizim öyle şeyler yaptığımız varsayılıyor. Biz ne olmamız isteniyorsak oyuz. Ve saçma bir şekilde ne oynamamız isteniyorsa sonuna kadar onu oynayan oyuncularız. Şimdi, maskelerinizi çıkarken tekrar takın ve cehenneme kadar onlarla birlikte gidin.

Beşi de tekrar maskeleri takar.

KRALİÇE, *zencilere dönerek:* Elveda zenciler ve iyi şanslar. Güzelim kızım, ben de senin için her şeyin iyi olmasını isterim. Biz çok yaşadık, uzun zaman yaşadık. En sonunda dinleneceğiz. *(Saadet'in sabırsızlandığını görünce:)* Gidiyoruz, gidiyoruz. Ama toprağın altında köstebekler gibi, kurtlar gibi uyuşmuş kalacak mıyız sanıyorsunuz, eğer günün birinde... on bin yıl sonra...

Sağdan çıkarlar, Fazilet ile Ne Köy Olur Ne Kasaba dışında zenciler yavaş yavaş soldan çıkarlar. Sahne boşalır. Sadece Ne Köy Olur Ne Kasaba ile Fazilet sahnededir.

NE KÖY OLUR NE KASABA, *Fazilet'e (tartıştıkları izlenimi verirler):* Elime ellerini alabilir miyim? Omuzlarına şöyle bir sarılabilir miyim? Bırak da seni şöyle güzelce bir kollarımda sıkayım, tamam mı?

FAZİLET, *Ne Köy Olur Ne Kasaba'ya:* Bütün erkekler senin gibi: Hepsi taklit ediyor. Başka bir şey icat edemez misin?

NE KÖY OLUR NE KASABA: Ben senin için her şeyi icat ederim: meyveler, daha tatlı sözler, iki tekerlekli bir el arabası, çekirdeksiz portakallar, üç kişinin yatacağı yataklar, batmayan bir iğne; ama aşk oyunlarına gelince, onlar ince iş... Ama ille de bir şeyler bul diye tutturursan...

FAZİLET: Sana yardım edeceğim. Önemli olan şu: Benim uzun sarışın saçlarıma parmaklarını hiçbir zaman sokamayacaksın.

Sahnenin dibini oluşturan kara perde kalkar: Bütün zenciler –Mahkeme Heyeti'ni oluşturanlar maskelerini atmışlardır– ayaktadır, perde açılırken sahnede bulunan beyaz örtülü katafalkın çevresindedirler. Don Juan *Menuet'sinin ilk notaları duyulur. Ne Köy Olur Ne Kasaba ile Fazilet, seyirciye sırtını dönerek, el ele tutuşur, zencilere yönelirler. Perde kapanır.*